

DE

DELAVSKA ENOTNOST

1. NOVEMBRA 1969 ŠT. 44, LETO XXVII

BANJA LUKA, POMAGALI TI BOMO

Petdeset tisoč src je otrpnilo v grozi, ko se je stresla zemlja. Mesto, domove, tovarne je v hipu razdejala sila narave, pred katero so bili brez moči. Kriki, stoki ranjencev, na obrazih ljudi strah pred resničnostjo, jok siren rešilnih avtomobilov, oblaki prahu in trušč podirajočih se zgradb — podoba Banjaluke, lepega mesta ob Vrbasu — minuli ponedeljek.

Za Skopjem in Debrom Banjaluka! Jugoslavija je onemela ob usodni novici. Pretreseni smo, nemočni pred stihijo narave, vendar močni, ko je treba pomagati. Skupaj bomo zgradili novo Banjaluko, simbol naše solidarnosti!

Takoj ko so ljudje zvedeli za tragedijo, je začela za Banjaluko prihajati pomoč. Pošiljajo jo ljudje, delovne organizacije, družbeno politične organizacije.

Najvišji predstavniki organi Slovenije so v sožalno brzojavki Banjalučanom med drugim obljubili: »... Zagotavljamo vam pomoč socialistične republike Slovenije pri čim hitrejši obnovi Banjaluke in domov vseh tistih, ki so ostali brez strehe in sredstev za življenje. Zagotavljamo vam, da bodo tudi v tem primeru delovni ljudje Slovenije dokazali svojo socialistično solidarnost...«

Banjalučani so kljub žalosti ob tragediji že v prvih trenutkih pokazali uporno voljo do življenja. In prav ta volja in z njo pripravljenost vseh, ki živimo skupaj v naši Jugoslaviji, da pomagamo, je porok, da bo Banjaluka čim prej lahko spet zaživela.

Slovenski sindikati ob potresu v Banja Luki

Predstavniki vodstev republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, republiških odborov strokovnih sindikatov Slovenije in mestnega sindikalnega sveta Ljubljana so danes na izredni seji izrazili v imenu vseh članov sindikatov veliko prizadetost in solidarnost slovenskih delavcev s prebivalci Banjaluke in Bosanske krajine, ki jih je pred nekaj dnevi prizadela huda nesreča. Pripravljeni pomagati tako, da bo pomoč res najbolj učinkovita, pozivajo vse članstvo, naj v povezavi z občinskimi štabi za pomoč prizadetim v potresu naslavljajo denarno pomoč na naslov: POMOČ PRIZADETIM V BANJALUKI — žiro račun pri SDK v Ljubljani 501-789-36. Za informacije o pomoči v najrazličnejši opremi, hrani in drugem blagu pa naj se delovne organizacije in posamezniki obračajo na REPUBLIŠKI ODBOR RDEČEGA KRIŽA SLOVENIJE, Ljubljana, Mirje 19 — telefon 24-294.

Predstavniki republiških vodstev slovenskih sindikatov so prepričani, da bodo vse delovne organizacije in vsi delavci v Sloveniji tudi ob tej hudi nesreči storili vse, da bi kar se da ublažili njene posledice!

Občanom in delovnim organizacijam Ljubljane

Globoko so nas presunili tragični dogodki, ki so prizadeli Banjaluko in Bosansko krajino. Razen velike materialne škode je potres terjal tudi dragocena človeška življenja. Nesreča je toliko težja, ker so ljudje ostali tik pred zimo brez strehe.

Skupščina ljubljanskih občin in mestna skupščina so kot prvo pomoč že prispevale 250.000 N-din. Mestni sindikalni svet pa je dodelil iz svojega sklada za pomoč članstvu 40.000 N-din.

Prebivalci in delovne organizacije Ljubljane so ob podobnih nesrečah vedno pokazali visoko stopnjo človeške solidarnosti. Zato tudi tokrat vabimo vse občane in delovne organizacije Ljubljane k polnemu sodelovanju v skupni akciji za pomoč prizadetemu prebivalstvu.

Pri nudenju pomoči naj občani in delovne organizacije upoštevajo navodila Republiškega štaba za varstvo pred naravnimi in drugimi hudimi nesrečami.

Mestni sindikalni svet
Mestna konferenca SZDL
Skupščina mesta Ljubljane

NAŠA SERIJA ČLANKOV NA TEMO: (NE)LIKVIDNOST NAŠEGA GOSPODARSTVA

Pomanjkanje obratnih sredstev spodbuja nelikvidnost

Nobena skrivnost ni, da zavoljo številnih praktičnih in političnih vzrokov poslovne banke bedijo predvsem nad poslovanjem večjih in najbolj velikih delovnih organizacij, medtem ko so manjši kolektivi prepuščeni bolj sami sebi. Nelikvidnost, kot splošen gospodarski problem, manjših delovnih organizacij seveda ni obšla. Kako jo občutijo, kako se ji zoperstavljajo, kaj predlagajo, da bi to bolezen vsaj v prihodnje začeli zdraviti že pri prvih vidnejših znakih in ne šele pri posledicah?

Odgovor na ta vprašanja smo poiskali v industriji transportnih in hidravličnih strojev INDOS Ljubljana, kjer je na naša vprašanja odgovarjal Ivan Avsec.

Preden povzamemo njegove odgovore, bi, kot je že običajno, predstavili delovno organizacijo, ki jo vodi: 200-članski kolektiv bo letos dosegel približno 3,8 milijarde S-din celotnega dohodka. Prodajajo pretežno na domačem trgu, na katerem se srečujejo z italijanskimi in bolgarskimi konkurenti ter — delno — s podobnimi izdelki drugega jugoslovan-

skega proizvajalca viličarjev, ljubljanske tovarne LITOSTROJ.

»KDO BI POMAGAL, ČE SI NE BI SAMI!«

»Tovariš direktor! Najprej bi prosili za odgovor, kako INDOS trenutno občuti nelikvidnost in kako ji poskuša klučovati?«

»Od 1966. leta dalje obveznosti naših kupcev nenehno naraščajo in trenutno za trikrat presegajo terjatve naših dobaviteljev. Pri tem ni všteta prodaja na kredit, za katero smo dobili namenske bančne kredite.

Vsemu navkljub trenutno stanje še ni takšno, da bi bili zaradi tega preveč zaskrbljeni. Kot manjša delovna organizacija namreč nikoli nismo mogli računati z večjimi krediti za obratna sredstva. Zato smo v minulih letih pretežno del ostanka dohodka vlagali v poslovni sklad, namensko za obratna sredstva. Prav to nas zdaj rešuje. Vprašanje seveda je, doklej bomo to še zmogli. Pri vsem tem je tragično edino to, da ob najboljšem gospodarjenju, če se tako izrazim, rešitev ni odvisna od nas samih, pa čeprav — praktično — obračamo pretežno lastni kapital.

Če se namreč razmere kaj kmalu in bistveno ne bi izboljšale, bi INDOS doživel zelo hud udarec, od katerega si najbrž zlepa ne bi opomogel. Krizo pa smo komaj preboleli! Vse do letošnjega leta smo namreč občutili posledice krize v letu 1966, ko so z ene strani odpadla izvozna naročila za Poljsko, po

drugi strani pa z nabavo viličarjev in drugih transportnih sredstev domači kupci takrat niso želeli še povečevati že tako velike brezposelnosti. To dvoje nas je tistikrat pritisnilo skoraj ob tla. Zdaj so se stvari sicer normalizirale; proizvodnja in prodaja potekata v redu. Kot pa sem že rekel, naš obratni

(Nadaljevanje na 5. strani)

Prihodnjič posebna priloga DE

V ponedeljek, 3. novembra, bodo na skupni seji predsedstva RS ZSS in razširjenega sekretariata CK ZKS razpravljali o samoupravnih zakonodaji v delovnih organizacijah v zvezi z ustavnimi amandmaji in zavzeli stališča do nekaterih dilem.

V »Pogovorih« bomo naslednji teden objavili material s te seje, hkrati pa bo to tudi del gradiva za plenum RS ZSS, ki bo v prvi polovici novembra.

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGES, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

POLLJUVEN
je edinstven geriatrik — sredstvo za ohranitev svežine.
Nesporno dokazan je njegov učinek na možgane in živce, na srce, na krvni obtok in prebavo.

PAPIRNATE SERVIETE

REZERVIRANI STOLPEC

FRANC PLAZAR

direktor trgovskega podjetja z gradbenim materialom, Ljubljana:

● Zaupajte nam, s kakšnimi nalogami in problemi se trenutno največ ukvarjate?

V času po reformi je naše podjetje kar sedemkratno povečalo obseg prodaje. Ker pa so cene gradbenih materialov še vedno plafonirane, vseeno ne moremo ustvarjati tolikšne akumulacije, kot bi jo potrebovali za normalni razvoj. Razen vsega drugega to pomeni, da nastajajo velike težave pri zagotovitvi nujno potrebnih obratnih sredstev. Prav to predstavlja problem, s katerim se vsakodnevno ukvarjam in ki mi tudi povzroča največ skrbi.

Marsikdaj slišim pripombe, da bi naš kolektiv laže delal in posloval, če se ne bi odločili za tolikšno ekspanzijo, ampak — namesto tega — za bolj umerjeno rast. Z ene strani so takšne ugotovitve točne. Po drugi strani pa je res, da smo morali slediti zahtevam tržišča, če smo želeli in če želimo tudi v prihodnje vzdržati konkurenčni boj. Prav zaradi tega se trenutno, poleg finančnih vprašanj, ukvarjamo predvsem z izboljševanjem notranje organizacije podjetja, da bi tudi po tej strani bili kos zahtevam sedanjega časa, pa tudi perspektivnega razvoja.

Največji problem s tega področja, s katerim se tudi precej ukvarjam, je, da bi količinsko povečanju obsega našega dela sledili tudi premiki v kakovosti naših storitev. V zvezi s tem že uvajamo mehanografijo v naše poslovanje; specializiramo naše sodelavce; širše kot doslej obdelujemo jugoslovanski trg. Pred kratkim smo na primer odprli še dvoje predstavništva — v Skopju in Sarajevu, medtem ko smo jih doslej imeli samo na Reki, v Zagrebu in v Beogradu. Pripravljamo se tudi na gradnjo nujno potrebnih skladišč za vse vrste gradbenih materialov. Lokacije in načrte za to že imamo; manjka le še najvažnejše — denar.

RADO MEDEN

direktor Tekstilne tovarne, Senožeče:

● Znano je, da je naša tekstilna industrija že dolga leta v razmeroma težkem položaju. Povejte nam prosim, kako premagujete težave in kateri problemi so v tem času pri vas najbolj aktualni...

Textilna tovarna Senožeče je mlada delovna organizacija, saj segajo naši začetki sele v leto 1956. Začeli smo tako rekoč brez vsega. Na voljo smo imeli le nekdanji senik, potrebne stroje pa smo kupovali sproti, kolikor so nam seveda dopuščale materialne možnosti. Danes imamo 4000 kvadratnih metrov novih proizvodnih površin, ki smo si jih zgradili v glavnem z lastnimi sredstvi.

Modernizacija podjetja je danes naš glavni problem. Na tihem računamo, da nam bo v dveh do treh letih uspelo nabaviti toliko novih preprotnih strojev, da bomo lahko pošteno dvignili doseženo produktivnost in s tem rešili še naslednji problem — nizke osebne dohodke.

Zamenjava starih strojev je danes pri nas neobhodno potrebna, če želimo zagotoviti kolektivno delo in dohodke tudi vnaprej. Zato smo že lani kupili prve avtomate, kar se danes seveda že lepo odraža v naši proizvodnji. Realizacija in letošnjih prvih devetih mesecih je bila namreč tako visoka kot lani v celem letu. Naj ob tem dodam še to, da smo zabeležili večjo realizacijo kljub temu, da je imel letos kolektiv 15 ljudi manj zaposlenih v primerjavi z minullim letom. Stroji, ki sem jih omenil, pomenijo le začetek modernizacije strojne parka. Pravkar namreč dograjujemo 37 novih tkalskih strojev — avtomatov, izdelanih po belgiški licenci Picanol. V nekaj tednih bodo stroji stekli. In, če bo šlo vse po sreči, bodo tem avtomatom sledili prihodnje leto spet novi...

Na račun novih strojev nam je uspelo že v letošnjem letu, zvišati osebne dohodke za blizu 20%. Danes zaslužijo delavci v našem kolektivu v povprečju 750 novih dinarjev mesečno. Vem, to ni veliko, prav zato pa si danes tako prizadevamo, da bi kar v najkrajšem času nadomestili stare tkalske stroje z novimi sodobnimi avtomati.

SVET ZA GOZDARSTVO, LESNO INDUSTRIJO TER INDUSTRIJO CELULOZE IN PAPIRJA PRI RO SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA PRIPRAVLJA ANALIZO:

Delovni pogoji delavcev v gozdarstvu

Zadnja seja sveta za gozdarstvo, lesno industrijo ter industrijo celuloze in papirja pri republikanskem odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije je bila izredno živahna. Člani sveta so se namreč v razpravi dotaknili dveh zelo poglavitnih problemov s področja vseh treh gospodarskih panog. Medtem ko bomo o pripombah, ki so jih dali člani sveta na skupščinsko gradivo za pripravo zakona o gospodarstvu z gozdovi, obširneje poročali prihodnjič, se danes nekaj več zaustavimo ob delovnem programu sveta za naslednje šestmesečno obdobje.

Dve stvari sta za zaposlene v gozdarstvu, lesni industriji ter industriji celuloze in papirja v tem programu najbistvenejši. Prva se nanaša izključno na gozdarje. Svet si je namreč začrtal nalogo, da bo skušal s pomočjo strokovnjakov analitično ugotoviti delovne pogoje za de-

lavce v gozdarstvu. Če se bodo pokazale potrebe, bo svet na osnovi te analize sprejel tudi določene preventivne ukrepe za predčasno upokojitve tistih gozdarjev delavcev, ki bodo gledali na svoje težke delovne pogoje za to najbolj upravičeni.

Druga pomembna naloga sveta, ki se nanaša na zaposlene v lesni industriji, pa nalaga članom sveta temeljito analize in integracijskih procesov lesnoindustrijskih podjetij z nekaterimi velikimi lesnimi trgovskimi hišami. Nekateri člani sveta so menili, da so takšna integracijska pota, kot jih na primer ubira Slovenijales, za našo samoupravno družbo škodljiva. To zaradi tega, ker bomo kar naenkrat imeli vrsto monopolnih koncernov, kot je bilo dobesedno povedano, in ker bodo tako integrirana lesnoindustrijska podjetja le toliko časa dobro živila, kolikor časa bo trgovska hiša imela dovolj denarja.

NA ROB OBČNEMU ZBORU SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI V CELJU

»Sindikat je integralni del našega življenja«

Iz uvodnega referata predsednika Igorja Ponikvarja: »Sindikat delavcev družbenih dejavnosti v občini Celje, ki šteje približno 4000 članov, včlanjenih v 55 osnovnih sindikalnih organizacijah, je bil minulo obdobje zelo aktivno in kar se je dalo konkretno vključen v politično življenje delovnih organizacij in komune. Kot samostojna družbeno politična organizacija je bil večinoma prisoten povsod, kjer se je odločalo o bistvenih interesih življenja in dela naših članov. S strokovno in politično utemeljenimi argumenti je zastopal te interese, upoštevajoč tudi celovite družbene potrebe in stvarne možnosti. Za njegovo delo je še zlasti značilna povezanost z osnovnimi organizacijami in članstvom, ki se je uresničevalo preko obiskov, razgovorov, seminarjev, sestankov, javnih komunikacij, javnih razprav internega pismenega komuniciranja itd. In prav ta povezanost je omogočila, da so občinski odbor in njegovi organi vselej zastopali enaka stališča kot večina osnovnih organizacij in občinskih vodstev. Zato smo lahko v znatni meri uresničevali princip enotne akcije in nadalje izboljševali učinkovitost naše organizacije. Na tej podlagi se je med članstvom močno okrepilo tudi zaupanje v sindikalno organizacijo, ki je na posameznih področjih že zdrknila do spodnje kritične meje.«

MARJAN RAVNIKAR in ADI MARČIČ sta spregovorila med prvimi v razpravi: »S pomočjo sindikata smo že uspeli v znatni meri izboljšati družbeni položaj posameznih dejavnosti in položaj delavcev, ki delujemo v teh dejavnostih.« Poslej hodim po cesti za dvignjeno glavo,« je dejal Marjan Ravnikar, »ker se zavedam, da pripadam sindikalni organizaciji, ki uspešno dela. V zadnjih letih se ni proslavila le s katalogom, ampak s številnimi drugimi uspešnimi nalogami. Spoznavamo, da nam je nujno potrebna in je integralni del našega življenja.«

Drugi delegati podobno utemeljujejo evrstost svoje organizacije. Nanjo se bo potrebno osloniti pri reševanju nekaterih vprašanj, ki še niso docela rešena in je potrebno dosedanja prizadevanja pripeljati k uspešnemu koncu. Med drugim opozarjajo razpravljajci na nekatere slabosti v zdravstvenem varstvu, govorijo o sedanji zlasti pa o prihodnji prispevni stopnji za zdravstveno varstvo, ki jo bodo posej določale občinske skupščine, o integracijskih procesih v zdravstveni službi, o izpolnjevanju zakonodaje itd. itd.

V CELOTI URESNIČEN PROGRAM NALOG

»Si videl,« je nekdo šepnil sosedu po občnem zboru, »danes ni bilo jamranja« kot na minulih občinjskih zborih.«

Za »jamranje« tudi ni bilo razlogov. Občinski odbor je v sodelovanju z članstvom v osnovnih organizacijah v celoti uresničil program nalog. Reševal je vprašanja, ki so jih prosvetni, kulturni, zdravstveni delavci in delavci pravosodja ter javne uprave leta ponavljali in z njimi polnili vse sestanke in obč-

ne zbere svoje organizacije. V minulih štirih letih pa so stekle učinkovite akcije v zvezi s samoupravljanjem, ustrežnejšim družbenim vrednotenjem dela na negospodarskem področju, notranjo delitvijo dohodka in osebnih dohodkov, zaščito pri delu in v zvezi z delom ter so-

predlaganem sanacijskem obdobju, rešena temeljna vprašanja usklajevanja materialnega položaja delavcev v šolstvu, kulturi, zdravstvu in nekaterih drugih družbenih dejavnostih z materialnim položajem delavcev z enako izobrazbeno ravni v gospodarstvu.

pohištvo in oprema za vaš dom

lesnina

centrala ljubljana titova 51

delovanjem pri izpolnitvah zvezne in republiške zakonodaje.

V zgosteni obliki povzemamo dejavnost sindikata le na dveh področjih, na področju samoupravljanja in družbenega in samoupravnega dogovarjanja o vrednotenju dela.

Nadaljnje poglobljanje samoupravnih odnosov je prevevalo celotno dejavnost občinskega odbora. Na različne načine je občinski odbor spodbujal sindikalna vodstva in organizacije, da bi na svojem področju opravili temeljito analizo uresničevanja samoupravljanja v delovnih skupnostih, ugotovili pomanjkljivosti in začeli akcije za izpolnjevanje, poglobljanje in nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov. Tem pozivom se je odzvalo precej osnovnih organizacij. Predvsem pa so o tem razpravljali na zadnjih zborih v večini osnovnih organizacij. Neposredne pobude za take razprave pa so sprožili ustavni amandmaji in nekateri drugi predlogi za spremembe zakona o samoupravljanju, konkretno v javni upravi.

Družbeno in samoupravno dogovarjanje o vrednotenju dela družbenih dejavnosti je bilo v središču pozornosti sindikata v minulem obdobju. Konec leta 1968 je odbor vložil zahtevo na občinsko skupščino za sklenitev družbenega dogovora na podlagi 19. člena temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah na področju osnovnega šolstva, otroškega varstva, kulture in socialnega varstva.

Po sprejetih ukrepih republiške skupščine in izvršnega sveta ter občinske skupščine v Celju se materialni položaj delavcev družbenih dejavnosti postopoma izboljšuje. Videti je, da bodo prihodnje leto, v zadnjem

V prizadevanjih za ustrezno vrednotenje dela v negospodarskih dejavnostih pa poudarjajo celjski sindikati celovito urejanje dohodka in samoupravnih odnosov. Ne gre namreč za plačilo institucije, ampak za plačilo s programom določenega opravljanja dela. To pomeni predvsem racionalizacijo dela in gospodarjenja in bitko za boljše kakovost. Zato so bile tako pogoste razprave o dobrih in slabih straneh delitve dohodka, neštete spodbude za ureditev odnosov v notranji delitvi dohodka slehernega delovnega kolektiva. In rezultat teh razprav je, da so v mnogih delovnih skupnostih že začeli primerjati stališča in razmerja v delitvi, ki jih vsebuje katalog, s pravilniki o delitvi dohodka in z lastno delitveno prakso. Marsikje se zato že približujejo načelom delitve po delu.

BOGATA DOTA MEDOBCINSKIM ORGANIZACIJAM

Občinski odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti v Celju je po običnem zboru ugasnil. Zapustil pa je bogato doto novoustanovljeni medobčinski organizaciji tega sindikata, ki združuje po ustanovnem občnem zboru, istega dne v Celju, delavce družbene dejavnosti občin Celje, Laško, Slovenske Konjice, Sentjur in Smarje pri Jelšah. O pomembnosti tega dogodka smo poročali že v prejšnji številki. Novo organizacijo vodi 43-članski odbor, ki ga sestavljajo delavci družbenih dejavnosti vseh petih občin in so na svoji prvi seji skupno s svojim predsednikom Igorjem Ponikvarjem svečano izjavili, da bodo dejavni sindikalni delavci, pri svojem delu pa se bodo vselej zavzemali za najnaprednejše zahteve in interese članstva.

I. VRHOVČAK

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

TRBOVLJE

Pred kratkim so imeli člani plenuma sindikalnega sveta in vodstveni člani osnovnih organizacij sindikata trboveljskih delovnih kolektivov uspel seminar. Na njem so spregovorili o najbolj aktualnih vprašanjih, ki so v tem času posebnega pomena za delo sindikatov. Največ so razpravljali o vlogi osnovnih organizacij sindikata v zvezi z dopolnjevanjem organizacije samoupravljanja v področju, nadalje o problemih pri nadaljnjem izvajanju gospodarske reforme, delitvi dohodka, izobraževanju neposrednih proizvajalcev in drugih aktualnih problemih. Občinski samoupravni predpisov delovnih organizacij in zavodov z ustavnimi dopolnitvami. Na tem seminarju so udeležence seznanili, da sprejete spremembe dajejo delovnim organizacijam večjo svobodo pri urejanju notranjih odnosov: tako med delovnimi enotami, kot pa med posameznimi člani delovne skupnosti. Poudarili so, da to omogoča delovnim ljudem, da svojo notranjo organizacijo in odnose prilagodijo posebnostim delovne organizacije, da zagotovijo odgovornejše ravnanje in odločanje in hitro sprejemanje samoupravnih odločitev. Vse to terja, da se v razprave o usklajevanju vključi čimvečje število članov posameznega delovnega kolektiva.

M. V.

KOČEVJE

Občinski sindikalni svet Kočevje je priredil seminar o usklajevanju samoupravnih predpisov delovnih organizacij in zavodov z ustavnimi dopolnitvami. Na tem seminarju so udeležence seznanili, da sprejete spremembe dajejo delovnim organizacijam večjo svobodo pri urejanju notranjih odnosov: tako med delovnimi enotami, kot pa med posameznimi člani delovne skupnosti. Poudarili so, da to omogoča delovnim ljudem, da svojo notranjo organizacijo in odnose prilagodijo posebnostim delovne organizacije, da zagotovijo odgovornejše ravnanje in odločanje in hitro sprejemanje samoupravnih odločitev. Vse to terja, da se v razprave o usklajevanju vključi čimvečje število članov posameznega delovnega kolektiva.

Na seminarju so ugotovili, da je bilo na tem področju do sedaj premalo storjenega, predvsem v manjših delovnih organizacijah.

D. V.

CELJE

Na zadnji seji občinskega sindikalnega sveta so se pogovorili s predstavniki osnovnih organizacij sindikata o občnem zboru, ki bo predvidoma 3. decembra. Tega zbora se bo predvidoma udeležilo 154 delegatov, ki jih bodo člani sindikatov izvolili na konferencah osnovnih organizacij. Po predvidenih bi se občinski sindikalni svet v naslednjem mandatsnem obdobju povečal od 41 na 61 članov. V tej sestavi bi bile upoštevane vse panoge sindikata v celjski občini. Tako bo sindikat industrije v novem občinskem sindikalnem svetu zastopani s dvajsetimi člani, sindikat storitvenih dejavnosti s dvanajstimi člani, sindikat gradbincev s petimi člani, s petimi člani pa bo prav tako zastopan tudi sindikat promet in zvez. V svetu pa bo še pet predsednikov občinskih odborov sindikata: ter predsednik in tajnik občinskega sindikalnega sveta.

Na letošnjem občnem zboru bodo prvi izvolili kandidate po novi obliki predlaganja. Nič več ne bodo osnovne organizacije predlagale članov za občinski sindikalni svet, ampak jih bo predlagal občinski sindikalni svet skupaj z odbori posameznih panog. Te predloge pa bodo potem dobili osnovne organizacije, da bodo lahko o njih razpravljale. Če pa se s katerim od kandidatov ne bodo strinjali, bodo lahko njegovi kandidaturi oporekali.

Predvideni občni zbor naj bi dal največji poudarek dvema vprašanjema, in sicer položaju delovnega štorkarja v delovni organizaciji in nalogam sindikatov pri utrjevanju samoupravljanja.

Da bi bil občni zbor čimbolj delaven, bodo že prej formirali dve skupini iz izvoljenih kandidatov, članov komisij in občinskega sindikalnega sveta, ki bodo imeli nalogo pripraviti konkretne predloge stališč, o katerih bi razpravljali udeleženci na zboru. S tem kajnjo doseči, da bo občni zbor kakoviteen in da ne bo trajal pre dolgo.

M. B.

Glasilo republiškega sveta ZS za Slovenijo, izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 3. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGACNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-032. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-600-7-2000-1-3201-185 — Posamezna številka stanje 30 N-par — 50.8-din — Narcinona je četrtletna 6.50 N-din - 630 S-din — polletna 13 N-din - 1300 S-din in letna 26 N-din - 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo — Poština plačana v gotovini — Tisk in tiskilni CZP-Ljudska pravica Ljubljana

Dosedanje izkušnje

Predlog statutarnih določil o sindikalni organizaciji v delovni organizaciji (glej brošuro: »Samoupravna zakonodaja v delovnih organizacijah«, Republiški svet ZSS, septembra 1969, str. 24) v marsičem temelji na rezultatih analize mesta in vloge družbenopolitičnih organizacij v statutih delovnih organizacij industrije in rudarstva Slovenije.

Rezultati analize 30 statutarov kažejo, na katerih področjih in na kakšen način delovne organizacije opredeljujejo svoj odnos do družbenopolitičnih organizacij.

ODNOS DO POLITIČNEGA DELA

Kar zadeva načelno opredeljevanje odnosa med delovno organizacijo in političnimi organizacijami, je najpogostejše statutarno določilo, da »družbenopolitične organizacije v delovni organizaciji delujejo samostojno, v skladu s svojimi programi in statuti.« To določilo vsebuje 21 analiziranih statutarov ali 70 %.

Manj pogosto je statutarno določilo, čepravno je za delovne politične organizacije zelo pomembno, da je »delovna organizacija dolžna zagotoviti neovirano delovanje.« To določilo vsebuje le 8 analiziranih statutarov ali 27 % in v nadaljnji statutarni razčlenitvi družbenopolitičnih organizacij ni konkretizirano.

MESTO V SAMOUPRAVNIH ODNOSIH

Vgrajenost družbenopolitičnih organizacij v samoupravne odnose delovne organizacije, pri čemer dajejo statutu poseben poudarek osnovni sindikalni organizaciji, je razvidna iz naslednjih statutarnih določil:

— sindikalna organizacija predlaga ali zahteva sklic zborov delovne skupnosti — 21 statutarov ali 70 %.

— Sindikalna organizacija predlaga ali zahteva spremembo in dopolnitev statuta in drugih samoupravnih aktov delovne organizacije — 18 statutarov ali 59 odstotkov.

— Družbenopolitične organizacije dajejo samoupravnim organom predloge o njihovem delu — 18 statutarov ali 59 %.

— Sindikalna organizacija zahteva ali predlaga sklic samoupravnih organov delovne organizacije — 16 statutarov ali 53 odstotkov.

— Družbenopolitične organizacije sodelujejo pri sestavi splošnega akta podjetja — 10 statutarov ali 33 odstotkov.

Druga statutarna določila, ki se sicer pojavljajo manj pogosto, se nanašajo na pristojnost sindikalne organizacije pri nastajanju in urejanju delovnih razmerij (9 statutarov); na dolžnost samoupravnih organov, da se o določenih vprašanjih obvezno posvetujejo z družbenopolitičnimi organizacijami (8 statutarov); na pristojnost OOS v kandidacijskem postopku pri volitvah samoupravnih organov predlaganje kandidacijske liste, in v postopku odpoklic samoupravnih organov — daje predlog za odpoklic; pri zastopanju delavca, ko uveljavlja svoje pravice iz delovnega razmerja ipd.

Menim, da bi vsa omenjena določila, upoštevajoč specifičnosti delovne organizacije (zlasti velikost in število samoupravnih predpisov), sodila v sleherni statut delovne organizacije.

POGOJI ZA DELO

Zagotavljanje pogojev delovanja družbenopolitičnim organizacijam s strani samoupravnih organov delovne organizacije je v statutih obravnavano zelo pomanjkljivo.

Le izjemna so statutarna določila, da so samoupravni organi družbenopolitičnim organizacijam dolžni zagotoviti dostop do virov informacij — materialov in analiz, pomembnih za politično delo; da so jih z vabili in dokumentacijo dolžni vabiti na svoje seje; da jih obveščajo s sklepi in z zapisniki s sej ipd. Prav tako izjemna so določila, da so samoupravni organi družbenopolitičnim organizacijam dolžni zagotavljati prostor in čas za njihove seje, vključno s možnostjo sklica izrednega sestanka med rednim delovnim časom v posebnih okoliščinah; da družbenopolitične organizacije morajo dobiti odgovore na svoje predloge in vprašanja; da družbenopolitičnim organizacijam omogočajo izobraževanje ipd.

Le sem ter tja zasledimo v statutih določila, da ima politični delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka v času izostanka z dela zaradi opravljanja svojih dolžnosti izven delovne organizacije; da se delavcem lahko dodeli izredni plačani dopust zaradi družbenega izobraževanja itd. Niti v enem analiziranem statutu nismo zasledili določila, da de-

lovna organizacija političnemu delavcu zagotavlja potreben čas (število dni, ur) za opravljanje njegove funkcije.

Vsa ta in še druga določila o odnosih med samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami po mojem mnenju sodijo v statute delovnih organizacij. Podrobneje o tem, katera določila o političnih organizacijah in v kakšni obliki sodijo v statute delovnih organizacij, bomo spregovorili v naslednjih prispevkih.

JOŽE SINTIČ

Novo na tržišču!

Osební avtomobil ŠKODA, model 1970, z novo obliko karoserije in z novim zavornim sistemom.

Na voljo so naslednji tipi vozil:

ŠKODA Š 100	cena 21.200.— din
ŠKODA Š 100 L	cena 22.200.— din
ŠKODA Š 110 L	cena 23.200.— din

Vse informacije in dinarska vplačila sprejema

volan ljubljana
kernikova 6

telefon 311-734

POVEČATI POLITIČNO VLOGO IN ODGOVORNOST

V osnovnih sindikalnih organizacijah ptujske občine in v komisiji za organizacijsko-kadrovsko politiko občinskega sindikalnega sveta Ptuj so organizirano začeli za javno razpravo o predlogu statuta Zveze sindikatov Slovenije ● Razprava je zelo poglobljena, pripombe in predlogi konkretni

Dosedanja javna razprava o predlogu statuta slovenskih sindikatov kritično ocenjuje vlogo in položaj sindikalne organizacije v delovni organizaciji, komuni in v republiki. Vseprispevovalci se odločno zavzemajo za učinkovitejšo in ustvarjalnejšo vlogo sindikatov ter Zveze sindikatov. Osnovne sindikalne organizacije so predlagale samoupravni organom, da se v statutih delovnih organizacij uredi

položaj sindikalne organizacije in njenih sindikalnih delavcev tako, da bo sindikat lahko nemoteno, uspešno in ustvarjalno razvijal politično akcijo v sistemu samoupravnih odnosov. Zelo ostra je kritika na račun posameznikov in skupinic, ki zavestno zavirajo politično delovanje osnovne sindikalne organizacije v delovni organizaciji in ki v imenu »ekonomičnosti« ne dovoljujejo kakršne koli sindikalne aktivnosti med delovnim časom. Javna razprava o statutu je močno razgibala delovanje izvršnih odborov in vsega članstva, kar bo zelo pozitivno vplivalo na vsebino in odločitve delovnih konferenc osnovnih organizacij sindikatov, ki bodo v občini Ptuj v obdobju november-december letos.

V razpravi osnovne sindikalne organizacije poudarjajo, da mora statut Zveze sindikatov Slovenije konkretno določiti vlogo, naloge in odgovornost organov sindikatov ter Zveze sindikatov v občini in republiki ter odnose in obveznosti teh organov do osnovnih sindikalnih organizacij. Konkretizacija je potrebna še tem bolj zato, da se utrudi in poveča politična vloga in vpliv celotne sindikalne organizacije v komuni in v republiki. Praksa opozarja, da je vpliv neposrednih proizvajalcev in ostalih delavcev na delo v predstavnih organih, svetih, odborih in skupščinskih samoupravnih skupnostih premajhen, zato je še toliko pomembnejše, da se povečata politična

vloga in vpliv sindikalne organizacije na vseh nivojih družbenopolitičnih skupnosti.

Gre v prvi vrsti za to, da se s konkretno opredelitvijo vloge in nalog sindikatov ter Zveze sindikatov spodbudi delavce za aktivnejše poseganje v reševanje skupnih problemov v celotnem samoupravnem sistemu komune in republike. Aktivnost delavcev je potrebno prenesti iz delovnih organizacij tudi v komuno in v republiko, saj je doslej bila ta aktivnost vse premalo prisotna. Organi sindikatov in Zveze sindikatov v komuni in v republiki bodo morali biti v bodoče s svojim delom mnogo bolj kot doslej obrnjeni k članstvu in osnovnim sindikalnim organizacijam in se odločne zavzemati v samoupravnih odločitvah za uveljavljanje stališča ter interesov delavcev. To seveda zahteva novo kvaliteto političnega dela v sindikatih, od forumskega dela in odločanja pa bo potrebno preiti na delo med članstvo, ki je najbolj pristojno, da oblikuje stališča in politiko do vseh vprašanj, ki so skupnega pomena za vse delavce, za posamezne dejavnosti in za družbeno-politične skupnosti na vseh nivojih.

V sedanjih razpravah o statutu se članstvo zavzema za krepitev materialne samostojnosti sindikalne organizacije v delovni organizaciji in v komuni. Članstvo je mnenja, da se še vedno vse preveč sredstev sindikalne članarine koncentrirajo v republiko in v federacijo, med-

tem ko je težišče reševanja najbolj perečih problemov in nalog prav v delovni organizaciji in v komuni.

Kar zadeva volitve v organe sindikatov in Zveze sindikatov osnovne sindikalne organizacije, predlagajo, naj bodo vsake štiri leta. Pri izbiranju kadrov pa je treba upoštevati delavce iz neposredne proizvodnje. V zvezi s štiriletno mandatno dobo sindikalne organizacije predlagajo, naj bi se najmanj enkrat na leto in po potrebi sklicala konferenca Zveze sindikatov in sindikatov občine. Zanimiv je tudi predlog, naj bi na primer konferenco Zveze sindikatov občine sestavljali člani občinskega sveta in odborov sindikatov kot stalni člani konference, ostale člane pa bi volile osnovne sindikalne organizacije tistega sindikata, iz katerega bo na dnevnem redu konkretno pomembnejše vprašanje, na primer: program razvoja storitvenih dejavnosti; aktualni problemi vzgoje in izobraževanja itd. Po tem predlogu bi bili organi Zveze sindikatov v občini: občni zbor, konferenca, občinski svet in nadzorni odbor.

V Ptuj ugotavljajo, da vlada med članstvom veliko zanimanja, da bo dokument — statut slovenskih sindikatov čim konkretno opredelil vlogo, naloge, pravice, dolžnosti in odgovornosti sindikalne organizacije in organov sindikata ter Zveze sindikatov v delovni organizaciji, v komuni in v republiki.

FELIKS BAGAR

IZ OBSS TRBOVLJE:

Nagrajeni sindikalni delavci

Na pobudo občinskega sindikalnega sveta Trbovlje in sindikalnih delavcev iz tega območja je bila minulo soboto v Zasavju lepa slovesnost.

Na dan, ko so pred petdesetimi leti začeli zasavski rudarji stavkovni boj in velik javni protest zoper aretacije in odpušcanje ljudi z dela, je ObSS Trbovlje v počastitev tega zgodovinskega dogodka, pridelal za svoje najzaslužnejše sindikalne delavce izlet v Ljubljano in Kamniško Bistrico. V Ljubljani so položili sindikalni delavci v dopoldanskih urah venec k spomeniku padlih železničarjev ob Zaloški cesti, nakar so se z dvema avtobusoma odpravili dalje v Kamniško Bistrico. Tu je sedemdesetim sindikalnim delavcem govoril CVETKO PLEVNİK, predsednik ObSS Trbovlje, nakar so prisotni prejeli za svoje dolgoletno požrtvovalno delo nagrade in spominska darila. Skupnemu kosilu je sledil prijateljski razgovor, v katerem so sindikalni delavci obujali spomine na prehojeno pot, obenem pa so srečanje izkoristili za kovanje načrtov v prihodnje.

Pripravljajo nova pravila

Temu, kako prilagoditi svoja pravila statutu ZSSJ in časovnemu statutu slovenskih sindikatov, je bilo posvečeno nedavno bazensko posvetovanje predsednikov in tajnikov občinskih sindikalnih svetov celjske regije, ki so se tokrat zbrali v Mozirju. Tričlanska komisija, ki so jo imenovali v začetku oktobra, da bi pripravila okvirni predlog pravil občinske sindikalne organizacije, je svojo nalogo dobro opravila. Dobro opravljeno delo pa je bilo tudi osnova za konkretno razpravo.

Predstavniki občinskih sindikalnih svetov celjskega območja so v obravnavi zlasti opozorili na dvoje dejstev, in sicer, da pravila sprejema izključno je občni zbor sveta ter da bo nova mandatna doba štiri leta. Prav to jih je vodilo k odločitvi, da v pravilih ne bodo naštevali in urejali vseh podrobnosti, ki so glede na konkretno prakso zelo pogostokrat podvržene raznim spremembam ter konkretnemu prilagajanju potreb. Ob upoštevanju načela, da bi vse ostale akte, to je razne pravilnike, s katerimi se urejajo določena delovna področja, lahko dokončno sprejemal občinski svet, ki ima v vsaki občini nekaj sej na leto.

Podobno je tudi z raznimi komisijami bodisi stalnimi ali pa začasnimi. Izkušnje nekaj let nazaj kažejo, da se vsebina, naslov, delovno področje in sestav teh organov pogostočasoma menjajo, zlasti če želimo, da bodo nastali iz določenih potreb in ne le zaradi formalnosti. Zato jih ne kaže v pravilih podrobno naštevati, saj bi to dejavnosti občinske organizacije sindikatov več škodilo kot koristilo. Te pristojnosti je potrebno prepustiti občinskemu sindikalnemu svetu, če želimo, da bo lahko tekoče in v skladu s potrebami opravljal svoje naloge.

V predlogu pravil občinske sindikalne organizacije, ki jih bodo občinski sindikalni sveti sprejemali na letošnjih zborih, je tudi več novih določil glede pravic in dolžnosti članov občinskega sveta, predsedstva in drugih organov. Z ustreznimi določili je urejena dolžnost občinskega sindikalnega sveta, da pomaga voljenemu in plačanemu funkcionarju pri zapostitvi po izteku mandata, ter položaj predsednika in tajnika, ki svoje delo opravljata kot volonterja.

V. L.

gorenje - GARANCIJA

SAMOPOSTREŽBA TUDI DOMA

HLADILNIKI

1351

1751

2301

gorenje

TEHNIČNA IN OBLIKOVNA DOGNANOST - GARANCIJA TRAJNOSTI, VARČNOSTI IN ZANESLIVOSTI.

Potreben red in premišljen proizvodni program

Tonosa danes ponuja roko strokovnjakom, ki jih rabi kot le kaj. Tovarna je namreč skoraj brez strokovnega kadra, saj ima le 3,86 % delavcev s srednjo izobrazbo, nobenega z višjo in komaj 0,43 % zaposlenih z visoko

O nelikvidnosti v našem gospodarstvu je končno stekla beseda tudi v organih, ki lahko v času, ko gospodarijo z denarjem gospodarstva banke, še največ prispevajo k njeni odpravi: na sejah predsedstva ZKJ in ZIS. Poročila in sklepi s teh sej so se, kajpak, tudi tokrat razlele brez mero, vendar ne več zaradi posplošnega modrovanja, kot ob podobnih priložnostih pred leti, marveč zato, ker vsebujejo vrsto resnih, jasnih, celo zaskrbljenih ocen »kje smo«, kakor tudi obsežen seznam nalog, ki se jih moramo lotiti in jih izpolniti, če se želimo izviti iz težavnih gospodarskih razmer.

Kako iz nelikvidnosti

govnem gospodarstvu. Naš ekonomski sistem npr. ne odpira, še manj pa preprečuje prevzemanje poslov, naročil in investicij brez materialnega kritja, zvratanje posledic in bremen slabega gospodarjenja na druge gospodarske organizacije in skupnost, življenja na račun drugih itd. Skratka: gospodarske razmere se vedno ne preprečujejo ekstenzivni in podpopredno produktivni način gospodarjenja, kopičenje zalog, »ustvarjanje« izgub. Ne samo to: družbena sredstva je tudi še vedno mogoče občasno uporabljati nad materialnimi možnostmi. To zlasti dokazuje praksa nepokrilih investicij delovnih organizacij in družbenopolitičnih skupnosti.

njihovo tržno vrednostjo, kar bo gospodarskim organizacijam omogočilo, da se znebijo nefunkcionalnih sredstev in drugih nerealnih vrednosti.

Tudi politika delitve osebnih dohodkov v delovnih skupnostih bo prišla pod družbeni drobnogled: osebni dohodki naj bi se gibali le v skladu z rezultati gospodarjenja, kar naj bi dosegli s pomočjo političnega in upravnega vpliva družbenopolitičnih skupnosti.

S pomočjo vpliva družbeno političnih skupnosti naj bi tudi dokončali življenjske nerentabilne podjetje; ali jih zapreti ali pa s pomočjo bank in gospodarstva usposobili na rentabilno proizvodnjo. Pri tem je potrebno delavcem, ki ostanejo brez dela, omogočiti prekvalifikacijo in poskrbeti za novo zaposlitev.

Zastavlja se vprašanje, kako te razmere spremeniti.

Iz opisa vzrokov nelikvidnosti povsem jasno izhaja, da ji botruje nedosledno uresničevanje reforme, a to pomeni, da se osnovni odgovor na zastavljeno vprašanje glasi: uresničiti reformo. Vendar se predsedstvo ZKJ in ZIS s takšno posplošeno opredelitvijo naših glavnih gospodarskih nalog nista zadovoljila, marveč sta jih nekaj tudi konkretno opisala in našela.

Iz opisa teh nalog izhaja, da lahko v prihodnjih mesecih z vsjo gotovostjo pričakujemo dokaj oster poseg v naše gospodarsko življenje. Tako si bomo s političnimi in ekonomskimi ukrepi prizadevali doseči, da bo začela vsaka delovna organizacija (in vsi družbeni subjekti) poslovati v okviru svo-

To je le nekaj nalog, ki se jih bomo lotili v prihodnjih mesecih, da bi izbili gospodarstvo iz vsesplošne nelikvidnosti. Kakor kaže, gre za radikalne ukrepe na »liniji reforme«, kakor imamo navado reči. Zato bi bilo napak, če bi se resno ne zavzeli za njihovo uresničitev. Le selekcija med dobrimi in slabimi gospodarji, večje plačilo za boljše delo prinaša napredek. Nelikvidnost pa izravnavava razlike med dobrimi in slabimi, slabi gospodarstvo življenje, hromi gospodarsko moč. Zato smo jo dolžni iz gospodarstva življenja čimprej izkoreniniti.

Razumljivo, na račun selekcije, ne na račun administrativnega prelivanja dohodka.

VINKO BLATNIK

• KOMENTATORJEV STOLPEC • KOMENTATORJEV STOLPEC • KOMENTATORJEV STOLPEC

OBISK V TERMoeLEKTRARNI ŠOŠTANJ

GRADNJA PO PLANU

Čeprav so bile šele ob koncu lanskega leta, po dolgotrajnih pripravah urejene vse formalnosti v zvezi z gradnjo nove termoelektrarne Šoštanj III ter podpisane pogodbe z izvajalci del, pa je gradnja zdaj v polnem teku, in kar je še pomembnejše, skladno z določenimi roki.

Novo termoelektrarno Šoštanj III gradi ljubljanski GRADIS, in sicer z enoto Celje, kotel bo izdelala zahodnonemška tvrdka Babcock, potrebno opremo pa b dobavil Siemens. Okrog 20 % vse opreme bodo prispevali domači proizvajalci, montažna dela pa bo opravila mariborska Hidromontaža.

V Šoštanju so izredno zadovoljni z izvajalcem gradbenih del, ljubljanskim GRADISOM, ki je opravil doslej dela izredno kvalitetno in v rokih, predvidenih s pogodbo. Tako so že začeli z montažo kotlovnice. Mariborska Metalna je dobavila ogrodje kotla, montirala pa ga bo mariborska Hidromontaža. Decembra bo, kot računajo,

skelet ogrodja kotla že zmontiran, celotno ogrodje kotla pa mora biti nameščeno do marca 1970. Takrat bodo začeli, kot predvideva program, že z montažo aktivnega dela kotla. Končana pa so tudi že nekatera druga dela, tako dovozne ceste na plato in sam plato za 220 kilovoltni odzvem, začeli pa so tudi že postavljati pilote za hladilnik.

Nova termoelektrarna Šoštanj III mora biti zgrajena do decembra 1971. Če ne bo težav ozir. če bodo tudi naprej izvajalci del spoštovali roke, kot jih zdaj, ni nobenega bojazni, da nov agregat v Šoštanju, moči 275 MW, ne bi začel obratovati ob koncu leta 1971.

Skupna inštalirana moč Termoelektrarne Šoštanj bo po dograditvi tretjega agregata 410 MW, na leto pa bodo v Šoštanju po letu 1971 proizvedli nad 2 milijona MW ur električne energije, za to pa bodo porabili okrog 2,5 milijona ton velenjskega lignita na leto. (vš)

UKREPI SO ŽE RODILI PRVE USPEHE

Po izrečenih nezaupnicah je zamenjala direktorja tričlanska komisija, ki je, sodeč po prvih rezultatih, izbrala dobro, tako rekoč edino možno pot.

Ko smo pred dnevi obiskali Tonoso in se pogovarjali z inž. Jožico Metelko, ki je član omenjene komisije in obenem v. d. direktorja, smo zvedeli med drugim naslednje:

»Zaradi izgube smo imeli blókirán žiro račun in v mesecih

Letos na pomlad sem obiskal Tovarno trikotaže in nogavic Tonoso iz Savelj pri Ljubljani, da bi zvedel kaj več o tem, zakaj je ta delovni kolektiv zašel v težave in kakšne sanacijske ukrepe imajo v načrtu samoupravni organi.

Pogovarjal sem se z Antco Ravnikar, predsednico sindikalne organizacije, z Jurjem Drametom, direktorjem Tonose in drugimi delavci te tovarne. Medtem ko sem na mestnem sindikalnem svetu poiskal Zboneta Žagarja, tajnika MO delavcev industrije in rudarstva.

Povzetek razgovorov, ki sem si ga ustvaril le s težavo, saj so si izjave posameznikov v marsičem bistveno nasprotovale, je bil približno naslednji:

V Tonosi so živeli zaposleni lep čas na preveliki nogi. Malo, veliko premalo so mislili na jutri in preveč na danes. Kar so pridelali, so sproti pojedli, ne da bi pri tem mislili na potrebne rezerve. Skladov tako rekoč v Tonosi niso poznali, istočasno pa so se lahko hvalili s tako visokimi povprečnimi osebnimi dohodki, kot le malokatera delovna organizacija v občini.

Kdo je takrat nosil levji delež za težave, v katere je zabredel kolektiv, mi takrat, razumljivo, ni bilo tako jasno, kot danes, ko je že marsikaj razčiščeno. Očitno pa je bilo, da v nastali situaciji niso ustrezno reagirali niti samoupravni organi podjetja, še manj vodilni uslužbenci. Namesto, da bi se lotili vprašanja na pravem koncu, to je pri koreninah, kot temu pravimo, je predlagal direktor tovarne Jurij Drame samoupravnim organom določene »sanacijske« ukrepe, ki bi, lepo in strpno povedano, le stežka lahko kjerkoli karkoli sanirali. Naj omenimo le nekatere: ukinitve dodatnih dopustov, ukinitve nadomestil za prevoz na delo in z dela, ukinitve obratne menze, zmanjšanje nadomestila za čas bolezní in nege otroka od 80 na 70 %, ukinitve regresa za letni oddih, skrajšanje odplačilne dobe za stanovanjske kredite itd. itd. O izboljšavah v proizvodnji oziroma rentabilnejšem poslovanju podjetja »potrebni ukrepi« niso govorili.

Naj bo kakorkoli že: prvim znanilcem velike krize v Tonosi so sledila še večja trenja v delovni organizaciji, minimalni osebni dohodki in ne navezovanje, vendar bolj pričakovano kot nepričakovano — nezaupnica sveta delovne skupnosti trem vodilnim uslužbencem. Direktorju, sekretarju, računovodkinji...

juniju in juliju minimalne osebne dohodke. Vzrokov za situacijo, v kateri smo se znašli, je bilo nedvomno več! Naj naštejemo le nekatere: velike zaloge v obliki gotovih izdelkov in blaga, neustrezna kadrovska zasedba, delovnih nalogov nismo poznali, v režiji le bilo zaposlenih precej več ljudi, kot pa je bilo potrebno itd. itd.

Ko je prevzela komisija vajeti v svoje roke, je nemudoma izdelala sanacijski program. Inž. Jožica Metelko meni, da je zanj značilno predvsem, da bo proizvajala Tonosa v prihodnje izključno to, kar je sposobna ozioroma kar zmore in kar ji dopušča njena oprema. ter drugič — da bo proizvajala le artikla, za katere ne dvomi, da jih bo lahko prodala.

»Naš sanacijski program je razmeroma obsežen...« je nadaljevala inž. Jožica Metelko.

»Glede na dejstvo, da Tonosa ni bila dobro organizirana, da je bilo na področju organizacije dela vse polno lukenj, smo uvedli številne spremembe. Naj omenim le delovne naloge, razpisali smo dalje nova delovna mesta, mimogrede: doslej v Tonosi nikoli ni bilo važno, kaj znaš in za kaj si se izučil, seveda smo s tem v zvezi izdelali organizacijsko shemo podjetja, uspeli smo skrócić štívalo režijskih delavcev v upravi za celih 30 %, s podjetjem Rog se pogovarjamo o skupnih službah, medtem ko smo s predilnico iz Škofje Loke sklenili pogodbo o petletnem poslovnem sodelovanju. Mislim, da smo začeli dobro in da bodo naša prizadevanja rodila uspehe, ki jih pričakujemo...«

V nekaj mesecih se je v Tonosi že marsikaj obrnilo na bolje. Dejstvo je, da je dobil kolektiv sanacijski kredit v višini poldrugega milijona novih dinarjev. Vendar prvi poslovni uspehi kažejo, da se bo kmalu kolektiv spet trdno postavil na svoje noge. To pa je pomembno iz dveh razlogov:

• Več kot 200 ljudem v Tonosi sta končno spet zagotovljena delo in dohodek. In drugič:

• Vsi tisti, ki doslej niso preveč zaupali temu kolektivu in so menili, da veliko tvegajo, če se zaposle v Tonosi, so si spet pridobili zaupanje v to delovno organizacijo. To pa je tako rekoč za kolektiv zlata vredno. Dejstvo namreč je, da Tonosa danes krvavo potrebuje sposobne strokovnjake, ki bodo znali zagotoviti tovarni naročila in služek. Danes ima namreč Tonosa le 3,86 % delavcev s srednjo izobrazbo, nobenega z višjo in komaj 0,43 % z visoko.

A. ULAGA

NA ROB PROSLAVE V POČASTITEV 20-LETNICE TOVARNE ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO

VSAKIH PET SEKUND NOV IZDELEK

»Pred dobrimi 20 leti je predsednik republike maršal Tito podpisal na pobudo Borisa Kildriča odlok o ustanovitvi inštituta za elektrozeve. Marec 1948 pomeni torej rojstvo elektronike v Sloveniji, čeprav so na tem področju napravili marsikaj naši strokovnjaki že v okupirani Ljubljani in partizanskih delavnicah na osvobodnem ozemlju.« je uvodoma povedal na proslavi 20-letnice tovarne elementov za elektroniko v Sentyernej inž. Vladimir Klavs.

Prvim, zares maloštevilnim delavcem novoustanovljenega inštituta za elektrozeve so se kmalu pridružili novi. Dejavnost elektronike se je razširila po vsej Sloveniji, saj se je inštitut loteval iz leta v leto zahtevnejših nalog. Rezultati teh prvih in v začetku skromnih korakov so danes tovarne avtomatike v Pržanu z obrati v Mokronogu in v Višnji gori, radijskih sprejemnikov v Sežani, elektronskih naprav v Ljubljani, elektronskih instrumentov v Horjulu, kondenzatorjev v Semiču, polprevodnikov v Trbovljah, del Zavoda za avtomatizacijo v Ljubljani in končno Tovarna elementov za elektroniko z obrati v Sentyernej, Žužemberku in Ljubljani.

Bogato nasledstvo bivšega in-

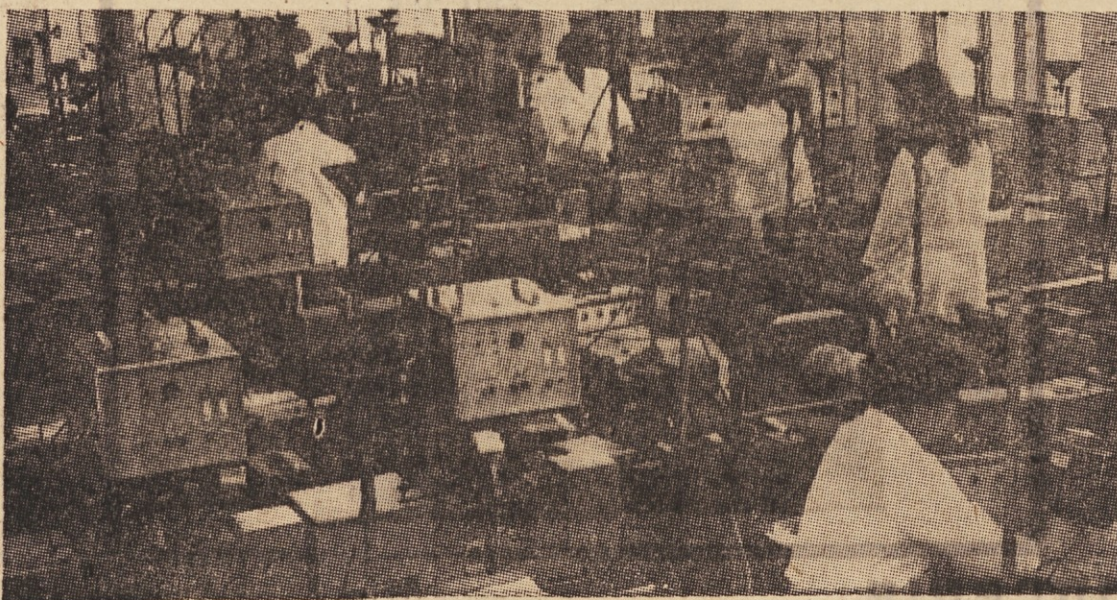
štituta za elektrozeve živi od leta 1961 dalje pod okriljem Združenega podjetja Iskra Kranj, ki zaposluje danes več kot 17.000 delavcev z letno proizvodnjo blizu milijardo tristo milijonov novih dinarjev in letnim izvozom v vrednosti trinajst milijonov dolarjev.

Tovarna elementov za elektroniko je največja iz nasledstva inštituta za elektrozeve. Danes v Jugoslaviji tako rekoč ni radijskega ali televizijskega sprejemnika oziroma gramofona, v katerem ne bi bil vgrajen vsaj en upor, kondenzator, magnet, ferit ali žarnica, ki je bila narejena v enem izmed obratov Tovarne elementov za elektroniko.

»Razvoj obrata uporov v Sentyernej je bil izrazito ekstenziven, večali smo proizvodnjo s pomočjo dodatne delovne sile, uvedli drugo in tretjo izmeno, kar je vse sicer postopno zmanjševalo proizvodne stroške, toda kljub temu občutno prepočasi in premalo, da bi se lahko uspešno uveljavili na zunanem trgu...«, je na slovesnosti v Sentyernej med drugim povedal vodja obrata uporov, Štefan Simončič in nadaljeval:

»Pri iskanju rešitev, kako bi dosegli optimalno ekonomiko v proizvodnji, smo kaj kmalu pri-

šli do spoznanja, da moramo v naši specifični proizvodnji razvijati konstrukcijsko, strojno in prototipno dejavnost ter predvsem merilno in krmično elektroniko. S sodelovanjem strokovnih kadrov v tovarni, v Zavodu za avtomatizacijo in v obratu smo se temeljito lotili mehanizacije proizvodnje in korenitih tehnoloških sprememb. Z lastnimi sredstvi so bili izdelani prototipi strojev, ki omogočajo optimalno mehanizacijo. Med poskusnim obratovanjem smo odpravili na strojih posemne slabosti in šele potlej smo pristopili k izdelavi investicijskega programa. Z odobrenimi investicijskimi sredstvi smo pomnožili preizkušene unike, tako, da sedanja oprema omogoča proizvodnjo tristo milijonov uporov letno. Čas za izgotovitev enega proizvoda pa bo znašal po novem komaj slabih 5 sekund, Skratka, v tem pogledu smo se uvrstili med najproduktivnejše proizvajalce v svetu. Če nam bo uspelo z novim letom uvesti četrto izmeno, bomo lahko povečali kapacitete kar na štiriisto milijonov uporov letno. S tem pa bo naša proizvodnja optimalno ekonomična. Vse to nam bo omogočilo, da bomo zaposlili še nove delavce, uvedli 42-urni delovni teden ter povečali osebne dohodke zaposlenih.«

Iz rekonstruiranega obrata za proizvodnjo uporov v Sentyernej

Dosežena stopnja razvoja proizvodnje v Sentyernej je vsekakor plod skupnega dela tako Iskre kot celote, kot strokovnih služb tovarne, obrata, Zavoda za avtomatizacijo in kupev.

»Vsekakor moramo biti pripravljani na nepredvidene težave. Naša neposredna naloga je, da čimprej v polni meri izkoristimo nove proizvodne kapacitete, da pričimo in vpletljemo kadre na ustreznih delovnih mestih, da bomo znali odpraviti še nekatere pomanjkljivosti v novem tehnološkem postopku. Skratka, potrditi se moramo, da bomo znali uskladiti nako raven znanja z novimi, zahtevnejšimi pogoji dela. Zavedamo se namreč, da si lahko odrežemo večji kos kruha le ob večji realizaciji, na osnovi produktivnejšega dela...«, so poudarili udeleženci velike proslave v Sentyernej Iskri.

A. U.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE SLOVENJA-CESTE ZVIŠUJE OSEBNE DOHODKE

Z notranjimi ukrepi

Videti je, da se gradbeni kolektivi veliko bolj zavzemajo za sprejem samoupravnih dogovorov, kot smo še do nedavnega mislili. Ne priganja jih le snop zahtev republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev za zvišanje družbene in osebne življenjske ravni gradbincev, ampak spoznanje najodgovornejših ljudi v gradbenih organizacijah, da je potrebno delavcem dati višje in trdnjeje zaslužke in da se to da storiti z boljšo organizacijo dela in večjo ekonomičnostjo poslovanja.

V splošnem gradbenem podjetju Slovenija-cesta, o tem nam je pripovedoval BOŽIDAR BARLE, šef ekonomsko analitičnega sektorja, so že v juniju razpravljali o nekaterih analizah v variantah o možnostih povečanja osebnih dohodkov. Upravni odbor in delavski svet sta sprejela začasni sklep o povečanju osebnih dohodkov v poprečju za 10%, kar zneso letno približno za 4 milijone novih dinarjev povečano maso OD.

To je bila v Slovenija-cesti prva postaja na poti k višjim osebnim dohodkom, kot jih predlagajo sindikati in vsebujejo predlogi samoupravnih dogovorov. Te dni razpravljajo o celoviti analizi sistema delitve osebnih dohodkov. Ekonomsko analitična služba v Slovenija-cesti je izdelala podrobno analizo, ki obdeluje današnji položaj na področju delitve OD v podjetju, predlog prihodnje politike delitve OD, vpliv povečanja OD na delitve celotnega dohodka in dohodka in kakšne ukrepe bo potrebno storiti, da bi lahko uresničili nov sistem delitve osebnih dohodkov?

V POPREČJU ZA 15% VIŠJI OSEBNI DOHODKI

Sedanja kvalifikacijska struktura po plačilnih seznamih ni realna. Komisije za stimulatívno nagrajevanje so prekvalificirale delavce iz nižje v višjo kvalifikacijo, da bi za stopniško izboljšali urne postavke delavcem. Ne glede na to so značilni za sedanje razmere, med drugim, nižji osebni dohodki kot jih predlagajo sindikati.

Mimo že sprejetega povečanja OD za povprečno 10% z julijskim izplačilom, bodo v Slovenija-cestah še dodatno povečali osebne dohodke za 5% proizvodnim delavcem in za 3%

visoko strokovnim delavcem. To povečanje temelji na izplačilu osebnih dohodkov v avgustu, ki že vsebuje 10-odstotno povečanje OD. S tem zadnjim povečanjem bi znašale urne postavke za NK delavce 3,30 din, toliko kot za prvo obdobje predlagajo sindikati, medtem ko pri KV delavcih, kljub zvišanju urnih postavk ne bi ujeli višine, kot jo predlagajo sindikati. Po analizah in predlogih ekonomsko analitične službe bi bile urne postavke za VK delavce za 3,8% nižje od predloga sindikata, za KV celo za 15,2% in PK za 1,8%. Razlog za tako neugodna primerjava je že omenjena nepravilna prekvalifikacija, ki so jo opravile komisije za stimulatívno nagrajevanje.

Mimo osebnega dohodka, ki ga delavci oblikujejo na osnovi urnih postavk, bi se nadalje ohranili gibljivi deli osebnih dohodkov. Ta vsebuje akord, norma oziroma režijski akord, približno 25% stimulatívne ekonomske enote, glede na rezultate gospodarjenja v enoti, dodatek za nočno delo in posebne delovne pogoje ter dodatek za stalnost.

NE NA RAČUN SKLADOV, AMPAK Z NIŽJIMI STROŠKI

Kje dobiti sredstva za višje osebne dohodke? Vedeti mora-

mo, da zahteva obojno povišanje približno 6 milijonov 600 tisoč novih dinarjev dodatnih sredstev. Ekonomsko analitična služba je izdelala več variant, v katerih se prepletajo možnosti za višje osebne dohodke na račun skladov, znižanja poslovnih stroškov in cen uslug. Najbolj sprejemljiva varianta, po kateri bi dosegli povečanje mase osebnih dohodkov pri istih skladih, je, če bi povečali ceno za približno 2,2% in dosegli boljši poslovni uspeh pri znižanju stroškov lastne cene za približno 3,4%. Ta varianta, utemeljujejo v Slovenija-cestah, bi bila tudi z družbenega vidika sprejemljiva, saj ugotovljeno povprečno povečanje cen uslug po tej kalkulaciji za približno 2,2 odstotka še zdaleč ne dosega povečanja splošne ravni cen. Enako sodijo, da znižanje stroškov lastne cene povprečno za 3,4% ne bo zahtevalo tako velikih naporov in težav, če bi upoštevali in uresničevali ukrepe, ki so jih sprejeli že julija letos.

Zagotovilo za boljše in racionalnejše gospodarjenje vidijo predvsem v naslednjem: Povečati bi morali obseg proizvodnje, dohodek in akumulacijo na zaposlenega. Vzporedno s tem bi si morali prizadevati za čim ugodnejšo kadrovsko strukturo, za smotno organizacijo delov-

nega procesa, večjo disciplino in z ustreznim sistemom izobraževanja ustvariti pogoje za pridobivanje višje strokovnosti, da bi lahko prevzemali odgovornejša delovna opravila. Boljšo izrabo delovnega časa, predlagajo dalje, bi morali zagotoviti s potrebno evidenco in snemanjem koriščenja delovnega časa, z boljšim planiranjem potrebnih materialov, da bi zmanjšali zastoje in izgubo delovnega časa. Sistem politike osebnih dohodkov bi moral spodbujati delovno disciplino, zlasti točno prihajanje na delo in čim večji izkoristek delovnega časa.

IZBOLJŠATI DELOVNE POGOJE

Vrsta ukrepov zadeva področje delovnih pogojev, ki nujno vplivajo na delovno storilnost. Zato predlagajo izboljšanje kalorične vrednosti prehrane, boljše življenjske razmere v stanovanjskih naseljih, na delu ob neprimernem vremenu bi morali delavcem preskrbeti zaščitna oblačila in obutev, s čimer bi

Zaposlimo mlado, zanesljivo

SERVIRKO,

lahko je začetnica, v restavraciji ob reki Rhein. Zaslужek Fr. 1200. Hrana in stanovanje v hiši. Urejen delovni ča.

Ponudbe naslovite na:

Familie
Louia

CH 4335 Laufenburg —
Basel (Schweiz)

Interesentke opozarjamo, da morajo zaposlitev urediti prek zavoda za zaposlovanje.

V znatni meri zmanjšali nevarnost obolenj in izostanka z dela zaradi bolezni.

Lotevajo se tudi boljšega izkoriščenja zmogljivosti v proizvodnji z uvajanjem skupinske tehnologije, male avtomatizacije, da bi bolje izkoristili težjo mehanizacijo, z ustreznim planiranjem remonta delovnih priprav itd. Vrsta ukrepov zadeva tehnično pripravo dela, organizacijo delovnega procesa, organizacijo delovnih mest, kontrolo kakovosti in vzdrževanje opreme.

Velik del ukrepov je naslovljenih na organizatorje proizvodnje. V Slovenija-cesti pričakujejo, da bodo strokovnjaki hoteli in znali vdahniti v pisne predloge tudi življenje. Pričakovanja slonijo na sedanjih izkušnjah, saj se Slovenija-cesta odlikuje po solidnem gospodarjenju. Če si ne bi znali že doslej ustvariti tako čvrste materialne osnove, tudi ne bi mogli tako velikopotezno zviševati osebnih dohodkov in jih že v sorazmerno krajšem obdobju uskladiti z določbami samoupravnih dogovorov.

I. VRHOVČAK

TRGOVINA VSEENO DOBRO GOSPODARI

Kljub vsem omenjenim napakam in slabostim, ki so iz objektivnih in subjektivnih razlogov še v poslovanju trgovine, dejstva le govore, da trgovina v teh pogojih vseeno dobro gospodari.

Materialna osnova trgovine se je v času reforme nesporno izboljšala. Toda ta osnova še ne zadošča za njen pospešeni razvoj, za ustrezno organizacijo in boljše tehnološko-tehnično usposobljenost trgovine.

Razen tega se funkcije trgovine bistveno razširjajo na številna področja: tako na področje organizacije tržišča in blagovnih tokov, hitrejša realizacije blaga, pogumnejša premika poslovnih rizikov na trgovino, trgovina vpliva na stabilizacijo cen, povezuje naše tržišče z mednarodnim, kot tudi na področja usmeritve trgovine na vlaganja v lastno reprodukcijsko osnovo, njenega materialnega vpliva na razvoj konjunkturalne proizvodnje itd.

Ni uspešnega gospodarskega razvoja brez stabilnejšega tržišča, je bil eden od pomembnih zaključkov na seji poslovnega združenja za trgovino. Na stabilnost tržišča pa lahko pomembno vpliva razvita, ekonomska močna in kadrovska usposobljenost trgovina. Zato naj bi s pogoji gospodarjenja in z vsemi družbenimi ukrepi vplivali na to, da bi trgovina pogumneje prevzemala aktivnejšo vlogo v gospodarskem dogajanju in da bi postala pomembnejši dejavnik stabilizacije našega gospodarstva.

M. Ž.

Specialnost: prodaja pohištva

Na rob jubileju trgovskega podjetja »Murka« iz Lesc

Pred petnajstimi leti, natančneje 1. julija 1954, je bilo v Lescah ustanovljeno trgovsko podjetje »Murka« z namenom, da bi s svojimi storitvami zadovoljilo potrebe, želje in zahteve, predvsem domačih potrošnikov.

Dve prodajalni — prva s špecerijskim in druga z mešanim blagom sta bili dokaj skromna osnova, na kateri je 11-članski kolektiv začel graditi eno izmed največjih trgovskih podjetij na Gorenjskem.

Nenehno večanje osnovnih in obratnih sredstev, preureditev poslovalnic v sodobne prodajalne, zgraditev novih poslovnih prostorov, izredna iznajdljivost vodilnega kadra podjetja, razumevanje, pobue in pomoč upravnih organov občinske skupščine Radovljica, kot tudi Službe družbenega knjigovodstva in Gorenjske kreditne banke, so osnovni pogoji, ki so pripomogli k tako velikemu povečanju blagovnega prometa.

Podatek, da je blagovni promet v letu 1954 znašal 30 milijonov S-din, načrt prometa v letošnjem letu pa znaša 3 milijarde S-din, nam pove, da se bo prodaja blaga v 15-letnem obdobju povečala natančno za 100-krat.

»Naše podjetje ima trenutno enajst poslovalnic,« je povedal direktor podjetja »Murka« Miloš Šter. »Sedeži le-teh so v Lescah, Radovljici, na Bledu in na Jesenicah. Sedanja prodajna mreža glede na trgovske stroke pa je naslednja: dve prodajalni s špecerijskim blagom, trgovina s sadnjem in zelenjavo, pet trgovin tekstilne stroke, tehnična in pohištvena trgovina in trgovina za prodajo parfumerijskega kozmetičnega blaga.«

Prav gotovo je nekakšna specialnost trgovskega podjetja »Murka« iz Lesc prodaja pohištva. Zaradi tega, da bi »Murka« svoje kupce kot tudi obiskovalce Gorenjske seznanila z dosežki slovenske pohištvene industrije, ima na Bledu stalno razstavo in prodajo pohištva.

»Kot pa vam je znano, ima naše podjetje sedež v tistem delu Gorenjske,« je povzel direktor podjetja »v katerem se turizem kot ena izmed pomembnih gospodarskih panog iz leta v leto bolj razvija. Zvoljo tega je podjetje prav v zadnjih letih povečalo število sezonskih prodajaln, ki so namenjene predvsem prodaji blaga tujim turistom v letni in zimski turistični sezoni. Največja pridobitev v letošnjem letu je nova blagovnica supermarket Union na Jesenicah. Z izgradnjo te trgovine je podjetje pridobilo 1019 kvadratnih metrov poslovnega prostora, od tega 846 kvadratnih metrov prodajnega in 173 kvadratnih metrov skladiščnega prostora. Ti prostori so namenjeni prodaji perila, konfekcije, dekorativnih tkanin, usnjene galanterije, spominčkov, pletenin, oblog za pod pohištva in drugega blaga.

M. Ž.

Pomanjkanje obratnih sredstev spodbuja nelikvidnost

(Nadaljevanje s 1. strani)
kapital ni neizčrpen. Če bi se zgodilo, da bi dolgovi naših kupcev bistveneje preseglji sedanje okvire, bi se znašli pred vprašanjem, kako naj izplavamo iz zagate, pa čeprav bi ob tem vedeli, da smo storili vse, kar je bilo v naših močeh, da bi gospodarili z lastnim denarjem.

»NEKAJ BANKE, NEKAJ PA PODJETJA!«

»Z napovedanimi ukrepi ZIS naj bi začeli vplivati na postopno razreševanje nelikvidnosti. Kje, po vašem prepričanju, tižijo glavni vzroki sedanje plačilne nesposobnosti gospodarstva? Ali bodo napovedani ukrepi dosegli svoj namen?«

»Praksa kaže, da so le nekateri predpisi sprejeti v takšni obliki in vsebini, kakor so bili predloženi. Zato bi lahko samo ugibal o učinku napovedanih ukrepov ZIS; tega pa nočem. Rač pa bi poudaril nekaj dru-

gega. Namreč to, da bi bil odpravljen eden glavnih vzrokov nelikvidnosti, če bi banke enako radodarno, kakor odobravajo investicijske kredite, odmerjale tudi nujno potrebne in namenske kredite za obratna sredstva. Eno brez drugega ne gre, ne da bi se posledice občutili na nekem drugem področju. Nobena skrivnost pa ni, da mnoge delovne organizacije svoje blago prodajajo na kredit in da takšno prodajo financirajo z denarjem svojih dobaviteljev, ki jim pač počasneje plačujejo račune. Zaradi vsega tega mislim, da bi skrbi za zadostna obratna sredstva tudi v prihodnje morala pomeniti solidarnost dolžnost podjetij in njihovih poslovnih bank. Šele tako bi z bančnimi sredstvi dejansko lahko tudi usmerjali gospodarstvo, namesto da razrešujemo pretežno trenutne probleme posameznih delovnih organizacij.

M. GOVEKAR

»Smreka«

TRGOVSKO PODJETJE Z LESOM, KURIVOM IN GRADBENIM MATERIALOM

MARIBOR — VALVAZORJEVA ULICA 3

NUDIMO VAM VES GRADBENI MATERIAL IN TO:

stavbno pohištvo, parket, salonit, opeko, lesonit, strešno lepenko in bitumen, teraco plošče in teraco pesek, cementne cevi, keramične ploščice, apno — hidrirano in acetilensko, cement, žagan les in les za ostreže.

VELIKA IZBIRA! SOLIDNA POSTREŽBA! KONKURENČNE CENE!

Prodaja za devize z 10% popustom!

Nudimo tudi potrošniški kredit brez porokov!

ZASEDAL JE UPRAVNI ODBOR LJUBLJANSKEGA POSLOVNEGA ZDRUŽENJA ZA TRGOVINO

V KAKŠNEM OBSEGU RAZVIJATI TRGOVINO?

Trgovina je v našem gospodarstvu relativno nezadostno razvita dejavnost. Nanjo še vedno gledamo kot na »štacuno starega tipa«. Prevladuje še zmeraj tudi pojmovanje, da je trgovina izključno izkoriščevalska dejavnost, ki si prilažuje sadove proizvodnje. Zaradi tega tudi nepričljivo učinkuje vsaka trditev, da je trgovina gospodarska dejavnost, ki je v sodobnem gospodarstvu nenadomestljiv dejavnik učinkovitega gospodarjenja — so ugotavljali člani upravnega odbora ljubljanskega Poslovnega združenja za trgovino na zadnji seji.

POMANJKLJIVOSTI TRGOVINE

Da trgovina zaostaja za razvojem drugih panog gospodarstva, kažejo med drugim tudi podatki o fizičnem obsegu proizvodnje in blagovnega prometa v Jugoslaviji. Štiriokratno povečanje fizičnega obsega proizvodnje v industriji v primerjavi s trikratnim povečanjem obsega prometa v trgovini na drobno in v zunanji trgovini od 1953. leta dalje jasno kaže na nesorazmerja. Ta nesorazmerja nastajajo v glavnem zaradi premajhnih prodajnih in skladiščnih zmogljivosti. Ker še ni na voljo podatkov o tem, kakšne prodajne in skladiščne površine je imela na primer slovenska trgovina v minulemu letu, smo na seji upravnega odbora ljubljanskega poslovnega združenja za trgovino slišali podatke o rasti prodajnih površin in porasta prometa v letu 1966 nasproti letu 1964. Indeks porasta prodaj-

morala v sedanjih pogojih reforme nadomestiti zamujeno in hkrati napredovati skladno z razvojem celotnega gospodarstva.

VPLIV NA RAZVOJ IN USMERJENOST PROIZVODNJE

Pri razvijanju blagovno denarnih odnosov je organizacija tržišča in blagovnih tokov v skrbi trgovine. V takih pogojih bi morala trgovina zajemati vse faze blagovnega prometa v družbeni reprodukciji ter s svojim delovanjem vplivati na tokove med ponudbo in povpraševanjem, usmerjati tržna gibanja, vplivati na razvoj in usmerjenost proizvodnje, na založenost tržišča itd., so bili enotni v oceni člani upravnega odbora poslovnega združenja za trgovino, ko so razpravljali o družbeno-ekonomskih problemih in razvojnih perspektivah trgovine v Sloveniji. V sodobnem blagovnem gospodarstvu trgovina ni le pasivni posrednik, pač pa vse aktivnejši dejavnik v celotnem procesu družbene reprodukcije.

Trgovinske organizacije kot temeljni nosilci blagovnega prometa doslej vseh svojih ekonomskih nalog niso mogle opravljati v celoti in uspešno, je bila nadaljnja ugotovitev. Vzrok tega je nezadostna materialna osnova in še vedno preobsežno ter ekonomsko neustrezno administrativno poseganje na področje blagovnega prometa.

Tudi tehnično-tehnološko nezavita in količinsko nezadostna ekonomska osnova trgovine povzroča v blagovnem prometu zastoje, nepravilno lociranje za-log, počasnost v realizaciji bla-

nih in priročno skladiščnih površin v trgovini na drobno v Sloveniji je v letu 1966 v primerjavi z letom 1964 znašal 113,3 indeks porasta prometa pa 156,1. Ta podatek zaradi sprememb, nastalih pod vplivom reformnih ukrepov v letu 1965 ni povsem primerljiv, a vseeno jasno kaže, da zmogljivost v trgovini na drobno zaostaja. Iz vsega tega izhaja, da bo trgovina

Predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije je na seji dne 22. oktobra 1969 obravnavalo projekcijo financiranja šolstva, kulture, zdravstva, javne varnosti in drugih družbenih dejavnosti v letu 1970. Obenem je bilo seznanjeno tudi s predlogom resolucije o okvirnih, ekonomske politike in politike zbiranja ter uporabe sredstev za splošno potrošnjo v letu 1970 (predlog izvršnega sveta skupščine SR Slovenije z dne 20. oktobra 1969). Upeštevajoč potrebo po nadaljnjem usklajenem razvoju družbenih dejavnosti z razvojem gospodarstva je predsedstvo sprejelo tale:

KOMUNIKE o plačilu dela družbenih dejavnosti v letu 1970

I.

Sindikata delavcev družbenih dejavnosti tako kot druge družbeno-politične organizacije podpira prizadevanja za nadaljnje povečanje re-produktivne sposobnosti gospodarstva in za stabilizacijo gospodarstva na vseh področjih. V teh okvirih je nujno potrebno dosegati usklajeno rast gospodarstva in družbenih dejavnosti in njihovo enakopravno obravnavanje. Predsedstvo republiškega odbora soglaš, da večje globalne obremenitve gospodarstva v letu 1970 niso uresničljive, vendar menja, da je tako v prihodnjem in v naslednjih letih mogoče zagotoviti usklajeno rast gospodarstva in družbenih dejavnosti, samo toliko uslug šolstva, zdravstva, kulture in drugih družbenih dejavnosti, kolikor jih je mogoče plačati po njihovi realni vrednosti. V tem smislu meni predsedstvo, da v predlogu resolucije ni danih dovolj možnosti predvsem samoupravnim skupnostim in delavcem, da bi dosegali neposredno povečanje gospodarstva in družbenih dejavnosti in da bi samostojno usmerjali politiko osebne potrošnje ter družbenega standarda. Jasneje bo treba predvideti tudi prioriteten red v zadovoljevanju skupnih potreb.

V predlogu resolucije ni predviden nadaljnji napredek dohodkovnih in samoupravnih odnosov med financiranjem in družbenimi dejavnostmi, čeprav edino ti v naših razmerah lahko pripomorejo k nadaljnji racionalizaciji poslovanja družbenih dejavnosti in k objektivni valorizaciji dela in stroškov teh dejavnosti. Predsedstvo republiškega odbora meni, da v letu 1970 ne bi smeli dopuščati zniževanja družbenega standarda zaposlenih z nižjimi osebnimi dohodki kot tudi ne ponovnega povečanja razlik v osebnih dohodkih med različnimi dejavnostmi. Zato je potrebno hitreje kot do sedaj s samoupravnimi in družbenimi dogovori usmerjati dohodek in osebne dohodke. Sindikat delavcev družbenih dejavnosti Slovenije že dalj časa vztraja na tem, da je treba na vseh področjih odpravljati pavšalno financiranje, ki se navadno spranja v financiranje institucij, in uvesti pogodbeno poslovno odnose na podlagi programirane in opravljene dejavnosti. Pavšalno financiranje je nesprejemljivo za vse družbene dejavnosti, pri čemer se posebej opozarjamo na nevrzdržnost pavšala na področju zdravstva.

Predsedstvo opozarja tudi na nenormalno visok porast nekaterih zakonskih in pogodbenih obveznosti delovnih organizacij (npr. članarine, obresti, najemnine, zakupnine, zemljiški prispevki, zavarovalne premije itd.). Te in podobne obveznosti gospodarstva zmanjšujejo sposobnost delovnih organizacij za realno dviganje družbenega standarda delavcev v skupni potrošnji.

II.

Glede financiranja šolstva v letu 1970 je predsedstvo republiškega odbora ocenilo, da predlog resolucije omogoča bistveni korak naprej v urejanju materialnega položaja šolstva na podlagi sprejetega sanacijskega načrta. Pri tem pa je ugotovilo, da s predlaganimi sredstvi vendarle ne bo mogoče v celoti uskladiti osebnih dohodkov prosvetnih delavcev z osebnimi dohodki delavcev, ki opravljajo ustrezno delo na drugih področjih, kar še posebej velja za učitelje s srednjo izobrazbo. Predsedstvo je tudi menilo, da je v ceno pedagoškega dela nujno računati normalen obseg nadurnega dela, ker je le-to zaradi preostanka ur pri posameznih predmetih objektivna narava. Predsedstvo se zavzema za tako kalkulacijo, ki bo upoštevala celotno povečanje osebnih dohodkov drugih dejavnosti v letu 1969, ker je verjetno, da predvideno 13-odstotno povečanje ni več realno (v 3. mesecih letošnjega leta znaša 15 odstotkov). Po mnenju predsedstva je v resoluciji treba izrecno povedati, da je s predvidenimi zneski za šolstvo v letu 1970 opravljen pretežni del sanacije, da pa bo ta v celoti izvršena leta 1971.

Predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije soglaš, s predlogom v resoluciji, da je pri namenski opredelitvi porabe sredstev republiškega proračuna potrebno upoštevati doseganje znatno zaostrjanje sredstev za kulturne dejavnosti in za materialne pogoje delovanja republiških upravnih organov. Pri tem je nujno zagotoviti, da bodo v letu 1970 usklajeni osebni dohodki in ustrezni povečani materialni izdatki v vseh dejavnostih s področja kulture in da bodo končno že urejene nevrzdržne materialne razmere delavcev v milici. Predsedstvo meni, da je sujestno o saniranju materialnega položaja kulture treba dati tudi občenam.

Pri projekciji financiranja zdravstva predsedstvo posebej opozarja, da zdravstveni zavodi ne morejo posli rizika za podražitev hrane, zbiravil in drugih predmetov, ker bi te podražitve sicer nujno šle v breme osebnih dohodkov zdravstvenih delavcev, ali pa vplivale na poslabšanje kvalitete zdravstvenih uslug na škodo zavarovancev. Zdravstvo lahko nosi je riziko za morebitno nenormalno naravno potrošnjo, zato je v pogodbi treba zagotoviti pravico revizije cen zdravstvenih uslug med letom, če bi se cene na trgu ne gibale skladno s planiranimi. Kolikor načrtovana poprečna stopnja prispevkov za sklade zdravstvenega zavarovanja ne bi dala dovolj sredstev za plačilo zahtev gospodarstva oziroma populacije po zdravstvenih uslugah, je treba odločno postaviti vprašanje obsega uslug (pravice), nikakor pa ne pristajati na nadaljnjo razvednotenje zdravstvenega dela. Ugotovljeno je, da gibanje osebnih dohodkov zdravstvenih delavcev že dve leti zaostaja, pri čemer so ne-realno niski zlasti osebni dohodki delavcev s srednjo in visjo izobrazbo. Zaradi tega od zdravstva ni mogoče terjati, da z nadaljnjim razvednotenjem svojega dela daje več uslug, kot jih lahko zagotovi za ceno na podlagi realnih kalkulativnih elementov. Predsedstvo se posebej zavzema za to, da bi pri financiranju zdravstvenega varstva ne obstajali realni deleži družbeno-političnih skupnosti in delovnih organizacij. Zlasti tudi na področju preventivne, kar v predlogu resolucije ni omenjeno.

III.

Predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije meni, da niso sprejemljivi tisti predlogi resolucije, ki nalagajo riziko morebitnega izpada dohodkov družbenim dejavnostim, medtem ko določajo imobilizacijo morebitnih viškov. Predsedstvo podpira predloge, da se z morebitnimi viški povečajo rezervna in s tem obratna sredstva, ker so le-ta že itak minimalna ali pa jih na posameznih področjih skoraj ni. Kakršnakoli imobilizacija ima tudi praktično lahko izredno majhen vpliv pri stabilizaciji. Od skupnih sredstev delovnih organizacij v SR Sloveniji odpade namreč na celotno družbene dejavnosti le 5,6 odstotka, od vseh sredstev, ki se zbirajo na območju SR Slovenije z davčnimi metodami, pa odpade na šolstvo 13 odstotkov, na zdravstveno zavarovanje 12 odstotkov in na kulturo celo le 1 odstotek. Celotna letošnja imobilizirana sredstva ne dosegajo niti 0,2 odstotka od vseh sredstev delovnih organizacij oziroma niti 1 odstotek od sredstev, ki se zbirajo z davčnimi metodami. Predsedstvo podpira ukrepe za povečano finančno disciplino, pri čemer mora biti zagotovljen enakopraven tretman vseh udeležencev družbenega dela.

Naša akcija, ki naj bi odgovorila na vprašanje:

KAJ SE JE ZGODILO V ZADNJIH DVEH LETIH NA PODROČJU OTROŠKEGA VARSTVA?

Hitimo prepočasi

Pred dvema letoma je Skupščina SR Slovenije sprejela zakon o skupnostih otroškega varstva in financiranju nekaterih oblik otroškega varstva. S tem smo prvič utirili celovitejšo družbeno skrb za otroško varstvo. Zakon bi naj zagotovil sistematično družbeno politiko, trajna in zanesljiva sredstva za financiranje nekaterih oblik otroškega varstva, uveljavil samoupravljanje v otroškem varstvu z oblikovanjem novih samoupravnih teles, prilagodil konkretno politiko otroškega varstva konkretnim potrebam, možnostim in socialno ekonomskim razmeram posameznih področij.

Dveletno obdobje sistematične družbene skrbi za otroško varstvo je prekratko, da bi mogli v tem času nadoknaditi neorganizirano prizadevanje v minulih dveh desetletjih na tem področju. Navzlic temu pa nekateri uspehi dokazujejo, da smo sistem družbene skrbi za otroško varstvo dobro zastavili.

V Sloveniji se vse bolj zavzemamo za pospešeno reševanje vprašan otroškega varstva. Zivimo v drugačnih družbeno ekonomskih razmerah kot druga jugoslovanska področja. Razlikujemo se po visokem odstotku aktivnega prebivalstva, visokem odstotku zaposlenih in izredno visoki udeležbi žensk v skupnem številu zaposlenih. Po nekaterih mednarodnih primerjavah nas v tem prekaša edino Japonska, ki slovi po najvišjem odstotku zaposlenih žensk. Leta vzporedimo z visokim odstotkom zaposlenih žensk materialno osnovo za razvoj vseh oblik otroškega varstva. Primerjave so še vedno zelo neugodne. Življenje pa dalje gomili težave v družini, pri sosedu, pri sodelavcu v podjetju, v šoli, in vsakem koraku vsak dan. Občutimo jih vsi, tisti, ki nimamo otrok in tisti, ki jih imamo. Zato je področje otroškega varstva, morda bolj kot katerekoli drugo področje, naša skupna skrb.

Do kod smo prišli, katere temeljne naloge za nadaljnji razvoj smo opravili, kje nismo uspeli, kako bomo nadaljevali?

Pred dvema letoma je skupščina SR Slovenije sprejela predpise o zbiranju sredstev za otroško varstvo s prispevno stopnjo 1,8 % od osebnega dohodka in 1,6 % od pokojnin. Delitveno razmerje zbranih sredstev je bilo 80 % za otroški dohodek in 20 % za razvoj otroškega varstva, v tem 18 % za sklade temeljnih skupnosti otroškega varstva in 4 % za sklad republiške skupnosti. Za

razvoj otroškega varstva je bilo letos zbranih približno 40 milijonov N. dinarjev. S temi sredstvi bi mogle družbene politične skupnosti pridobiti letos 2000 novih mest v vzgojno varstvenih ustanovah, prihodnje leto pa nadaljnjih 3000, medtem ko je bil do leta 1968 povprečni letni porast približno 500 do 600 mest. Srednjeročni družbeni načrt predvideva, da bi do leta 1970 morali pridobiti v vzgojno varstvenih ustanovah 30.000 novih mest. Zal se to še zdale ne bo zgodilo. Vsega bo komaj 22.500 mest v vzgojno varstvenih ustanovah.

V sistematično skrb za razvoj otroškega varstva se vključujejo s svojimi sredstvi tudi občine. V celokupnih sredstvih za neposredno otroško varstvo bi naj povečale udeležbo 10 do 20 %. Nekateri podatki kažejo, da se tudi na tem področju otroškega varstva, morda bolj kot katerekoli drugo področje, naša skupna skrb. Do kod smo prišli, katere temeljne naloge za nadaljnji razvoj smo opravili, kje nismo uspeli, kako bomo nadaljevali?

NA DOLENJSKEM NI MOGOČE IMOBILIZIRATI PRESEŽNIH SREDSTEV ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA

ZOBOZDRAVSTVO — NEZADOVOLJIVO

Minuli teden je bila v Novem mestu seja skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, na kateri so razpravljali o poslovanju sklada zdravstvenega zavarovanja delavcev v letošnjem letu ter o priporočilu republiške skupščine o politiki proračunske potrošnje družbeno političnih skupnosti in o potrošnji skladov samoupravnih skupnosti v letošnjem letu.

V razpravi so ugotovili, da sklad letos prvič v zadnjih nekaj letih uspešno posluje in je v devetih mesecih ustvaril že blizu 290 tisoč dinarjev presežka. Na to vpliva predvsem povečanje nominalnih osebnih dohodkov zavarovancev za 17 odstotkov in povečanje števila aktivnih zavarovancev za dobrih 5 odstotkov. Delno pa vpliva tudi povečana stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje v letošnjem letu, malenkostno nižja potrošnja, kot so predvidevali, in prenos vseh rizikov pri odlivu v druge regije in prekomerni potrošnji zdravi iz sklada na zdravstveno službo.

Tako pričakujejo, da bodo letošnji dohodki sklada za približno 1.600.000 dinarjev presegli finančni načrt sklada, vendar bo presežek porabljen za kritje rizikov, ki bodo predvidoma presegli ta znesek. Prav zato je skupščina ugotovila, da sklepa

in priporočila republiške skupščine o imobilizaciji presežnih sredstev v novomeški komunalni skupnosti ni mogoče uresničiti, ker so s splošnim sporazumom in sklenjenimi pogodbami z zdravstvenimi zavodi tako presežek dohodkov kot dvodstotno tekočo rezervno že vnaprej v celoti namenili zdravstvenemu varstvu, ker je le-to prevzelo tudi vse rizike. Če bi kljub temu izvedli imobilizacijo sredstev, bi se namreč zdravstveni zavodi na Dolenjskem znašli v izrednih težavah zaradi izgub, ki se jih ob nepredvidenem porastu materialnih stroškov in prekoračenju

je potrebno pomagati v življenje tudi z drugimi oblikami družbene pomoči.

Kadarkoli govorimo o otroškem varstvu, se ponavadi ustavimo le ob razvoju vzgojno varstvenih ustanov, radi pa pozablamo na številne druge oblike družbene pomoči otrokom, za katere vlagamo znatna skupna sredstva. Oglejmo si le eno izmed takih oblik — otroški dodatek. Že davno je izgubil svoj prvotni smisel — neposredno materialno pomoč družbe družinam z otroki. Pred leti je tudi po svoji realni vrednosti pomenil veliko v družinskem proračunu. Na primer leta 1953 je otroški dodatek za enega otroka pomenil več kot 30 % povprečnega osebnega dohodka, deset let kasneje znaša ta delež 10 %, lani pa niti polnih 5 %. Medtem so se seveda zvišali osebni dohodki, otroški dodatek 50 N. dinarjev pa dobivajo le družine, ki imajo 550.- N. dinarjev dohodka na družinskega člana. Ne glede na to, da pomeni še danes za številne družine z več otroki in sorazmerno nizkimi osebnimi dohodki otroški dodatek nepogrešljivo družbeno pomoč, pa je potrebno prej kot siej razmiseliti o bolj smotni in učinkovitejši naložbi teh sredstev za neposredne oblike otroškega varstva, pri čemer bo gotovo potrebno še znatno del sredstev ohraniti za še izdatnejšo pomoč socialno šibkejšim družinam, da ne bi še poglobljali socialnih razlik.

Glede na cenzus 550.- N. dinarjev je letos znatno upadlo število upravičencev za otroški dodatek. Zato je iz tega naslova ostalo približno 20 milijonov N. dinarjev neporabljenih sredstev. Izvršni svet skupščine SR Slovenije predlaga, da bi jih porabili za ureditev razmer v dijaških domovih in za štipendije. Najbrž se ne sme zgoditi, da bi s težavo zbrana sredstva za otroško varstvo prešli v druge oblike potrošnje, vsaj tako dolgo ne, dokler nas bo glava bolela zaradi neresenih vprašanj družbenega varstva otrok kot so: varstvo predšolskih otrok, podaljšano bivanje šolarjev, vsaj tistih, katerih starši so zaposleni, zdravstveno varstvo šolarjev, prehrana otrok in habitacija razvojno motenih otrok.

I. VRHOVČAK

Na 10 cicero

SLOVENJ GRADEC

Minuli teden so odprli II. razstavo industrije in obrtnih izdelkov, ki jo je pripravil strokovni odbor za obrt, turizem in gostinstvo iz Dravograda. Na razstavi so objavljeni številni delovne organizacije s Koroskega področja, mnogo pa jih je tudi iz drugih predelov Slovenije. Namen razstave je pospešiti obrtniško dejavnost v tem predelu Slovenije in predstaviti tovrstne proizvode in izdelke širsi javnosti.

RIBNICA

Podatki o devetmesečnem poslovanju v delovnih kolektivih industrije stavbenega pohištva in lesa Ribnica in njegovih poslovnih enotah v Loškem potoku, Sudačici, Izloženi vasi in Ribnici kažejo, da so v tem obdobju povečali produktivnost za prek 15 %. Na ohranjenem povečanju je predvsem vplivala sprememba proizvodnje in drugi organizacijski ukrepi. Sklad podjetja so se znatno povečali. Vzporedno z vsami temi uspehi so porasli tudi osebni dohodki, katerih povprečje sedaj znaša na zaposlenega okoli 1000 dinarjev.

KOČEVJE

Svet za otroško varstvo pri temeljni izobraževalni skupnosti Kočevje je izdelal predlog programa razvoja otroškega varstva v Kočevski občini za obdobje 1970—1980, ki ga bo te dni dal v obravnavo in posvetil pristojnim organom občinske skupščine. V predlogu je nakazano, da je zaradi pomanjkanja prostorov nujno potrebno v Kočevju pričeti z gradnjo otroške varstvene ustanove. Po mnenju članov sveta naj bi pri reševanju vprašanja otroškega varstva v Kočevju in okolici predvsem prisostile na pomoč tudi delovne organizacije.

SLOVENSKE KONJICE

Skupaj z delovnimi organizacijami na območju občine Slovencev, tudi domača delavna inštitucija, posveča veliko pozornost usposabljanju delavcev na področju iz varstva pri delu. V letošnjem letu so izvedli že v prvi polovici letošnjega leta, v oktobru pa so pripravili programe za to obliko izobraževanja v letošnjih zimskih mesecih. Tako so še med drugim že dogovorili za več skupin delavcev v podjetju »KOSTROJE«, nekaterimi trgovskimi in gostinstvskimi podjetji, v kratkem pa bodo o tem razpravljali tudi s predstavniki industrijskega kombinata »KONJUS« in lesno-industrijskega podjetja »LIP« Slovencev.

DRAVOGRAD

Minuli teden so odprli prenovljeni mednarodni mejni prehod z avstrijske strani na Viču pri Dravogradu. Z naše strani so prehod odprli že pred dobrih letih, medtem ko so Avstriji s deli nekoli kakršnihli. Omenjeni prehod je sedaj eden najbolj modernih na meji z Avstrijo in je z omenjeno sosedajo sezelo tudi edini nižinski prehod v zahodnem delu Slovenije, ki je prehodno tudi v največjem snegu. Dnevno gre cel omenjeni prehod okrog 3000 do 4000 gostov, v sezoni pa zabeležijo tudi do 15.000 prehodov dnevno.

RIBNICA

Na letošnjem oktobrskem sejnu pohištva in gradbenih opreme v Beogradu se udeleževal tudi delovni kolektiv industrije stavbenega pohištva in lesa Ribnica s proizvodnimi obratovi. Zaradi izredno dobre kvalitete izdelkov, ki so bili razstavljeni, je ta kolektiv prejel več naročil. Ker je bilo zanimanje kupcev po izdelkih tega kolektiva veliko, so se odločili, da bodo tudi v Beogradu odprli lastno prodajalno, ki bo imela okoli 450 kvadratnih metrov prodajnih in skladišnih prostorov.

LITJA

Osnovna organizacija sindikata v litjski Predinici bo tudi v prihodnje podpirala dajanje posebne pomoči nadarjenim mladim Litjanecem pri njenem šolanju. Predinitski kolektiv namreč prispeva v ta sklad precej sredstev. Sklad vodi in usmerja posebna komisija pri občinski konferenci SZDL, ki sta v osnovni organizaciji sindikata o svojem delu. Letos prejeto stalno mesečno denarno pomoč okrog 40 mladim Litjanecem. Med njimi je 13 dijakov iz delovnih in 13 iz upokojenjskih družin in nekaj kmečkih otrok. Lani so kolektivni litjske občine in drugi prispevali za te namene okrog 15 tisoč din, povprečna pomoč dijakom in študentom na mesec pa je znašala nekaj nad 120 din. To sičeno veliko, vendar predstavljajo pomoč za vse dijake in študente pomembno dopolnilo pri njihovi izdatkih v šolah. Komisija ima stalne stike z vsemi prejmenjimi te pomoči. Najmanj dvakrat na leto imajo sestanke, na katerih se pogovorijo o učenih uspehih in delu v šolah ter problemih razvoja litjske občine. Osnovna organizacija sindikata litjske Predinice sodi, da bi kazalo nadarjenim mladim, katere starši nimajo možnosti šolati svojih otrok, še bolj pomagati. Denar za te namene se bo poravnal, ko bodo imeli dike končali šolanje in se zaposlili v litjskih ali drugih kolektivih.

DRAVOGRAD

Upravni odbor republiškega sklada skupnih rezerv gospodarstvenih organizacij Slovenije je odobril blizu 2.200.000 din posojila, katerega je zaprosila dravogradska občinska skupščina za kritje izgube in za potrebne investicije za podjetje Monier Dravograd. Fotožaj se je dravogradskega Monierja izboljšanje iz meseca v mesec odobrnikom občinske skupščine pa bo na prihodnji seji posredovano podrobno poročilo o položaju delovne organizacije ter o možnostih za razvoj.

Neskladja med teorijo in prakso

Alojz Napret je strokovni učitelj v šolskem centru »Boris Kidričič« v Celju. Na običnem zboru sindikata delavcev družbenih dejavnosti v Celju je razpravjal o pomanjkljivi in neustrezni zakonodaji, ki uravnava ali ne uravnava položaj prosvetnih delavcev. V odzoru sva njegovo razpravo razširila na to in ono s področja dela v strokovni šoli.

Kako se danes uveljavlja delavec v šoli kot samoupravljavec, me je za začetek zanimalo?

»Se vedno so razlike v stopnji samouprave med proizvodnimi delovnimi organizacijami in delovnimi organizacijami tako imenovanih negospodarskih področij. Razvitost samouprave je v veliki meri odvisna od samoupravnega položaja delavcev. V proizvodnih organizacijah uživa proizvajalec resnično sadove svojega dela, sposobnosti, iznajdljivosti. Naše delo je vezano na predmetnik, ki ga predpišejo republiški organi, predavateljeva ustvarjalnost pride zato manj do izraza.«

Zavila sva na šolsko delo, na rezultate tega dela.

»Menim, da strokovna šola, ki bi morala prvenstveno izobraziti strokovni kader, danes premočno daje, ker jo obremenjuje učna snov, ki bi se morali učenci naučiti v osnovni šoli. Ni mi všeč dupli-

ranje, ni koristno in ekonomsko opravičljivo. To poudarjam predvsem zato, ker slišimo od strani Gospodarske zbornice in drugih gospodarskih krogov kritike na predmetnik strokovnih šol, češ da »odstopa« preveč prostora splošni učni snovi na račun strokovnih predmetov in pridobivanja strokovnega znanja, kar pa je le osnovni smisel tega šolanja.

Pa še res je.
»Vedeti moramo, da učenci ne prinesejo iz osnovne šole zadostnega splošnega osnovnega znanja in ga je zato potrebno izpopolniti in utrditi v strokovni šoli, da bi lahko napredovali tudi v strokovnih predmetih. Mimo tega pa predavatelji v strokovnih šolah nimamo vpliva na predmetnik. Vsa dosedanja prizadevanja niso bila uspešna. Zato menim, da bi morali pri sestavi učenih načrtov boljše sodelovati ustrezni republiški organi in šolski delavci iz neposredne prakse.«

Kaj vas posebno moti v sedanjem šolskem delu?

»Praktični pouk bi naj v šoli dopolnjeval teoretičnega. Toda sedaj utesnjujemo praktični pouk na minimum. Težko pridobljena osnovna sredstva za šolske delavnice razprodajamo. Zanje smo varčevali, nalagali na sklade, zdaj pa poceni prodajamo. V strokovnih šolah smo ohranili samo A pro-

gram in še tega v okrnjenem obsegu. B in C program smo morali opustiti. Take spremembe — stroje v šole — stroje iz šol — niso zdrave za dobro delo.«

Na običnem zboru sindikata delavcev družbenih dejavnosti ste govorili o pomankljivi za-

konodaji. Kaj vas konkretno pri tem moti?

»V strokovnih šolah je velik del učnega kadra, ki je prišel iz industrije. Po tedanjih veljavni predpisih so ti strokovni delavci ustrezali na delovnem mestu strokovnih učiteljev vse do izida zakona o

srednjih šolah, ki terjala minimalno izobrazbo višje šole, kakršne pa ob zaposlitvi na delovno mesto v šoli tedaj sploh ni bilo. Menim, da bi morali delavce, ki jih loči pet, šest let do upokojitve, v zakonu izvesti. Ne glede na to, da so si s prakso pridobili ustrezno znanje, je tak predpis v retroaktivno veljavnostjo v neskladju z Ustavo. Krivično je tudi, da take ljudi z dolgoletnimi izkušnjami vzporejamo zdaj začetniki. S tem ne zanikam, da nadaljnji študij ni potreben! Izvzemam pa starejše delavce. Zato bi morali zakon o srednjih šolah uskladiti z določbami Temeljnega zakona o delovnih razmerjih, ki štiti zaposlene moške s 30 in ženske s 25-letnim delovnim stažem, pred odpovedjo.

Če je ustavno sodišče lahko zaščitilo na primer bosanske rudarje, železničarje v Vojvodini, potem bi bilo prav, da se naš sindikat zavzame za enake pravice delavcev v prosveti. Še posebno je to pomembno, ker republiški zakon o strokovnem izobraževanju prosvetnih delavcev že zdaj izjemno obravnava učitelje s 30-letnim delovnim stažem in opravljenim strokovnim izpitom. Potemtakem bi morali vse zakonske predpise, ki zadevajo delavce v šolskih kolektivih, ustrezno urediti in poenotiti. I. V.

V zadnjem času veliko govorimo o vlogi in položaju Slovenije v Jugoslaviji. Se zlasti, kadar steče beseda o tem, koliko katera republika zvezi daje in koliko od nje prejema. Zveza je v takšnih pogovorih navadno prispevala za našo skupno sklado, iz katere naj bi vsi enakopravno zajemali, bolj redko pa jo imamo v mislih kot državno in družbeno institucijo, ki smo za njeno rast dolžni tudi vsi enakopravno skrbeti.

Po reku: najprej pred svojim pragom, smo se zadnje tedne v Sloveniji obširno pogovarjali tudi o odnosih med našo republiko in zvezo. V teh razgovorih, ki so se v dokončni obliki izrazili na zadnji seji CK ZKS, smo ponovno obnovili državnosti federacije ter k razvoju samoupravnosti zveze jugoslovanskih narodov le s pomočjo sodelovanja z vsemi dejavniki družbenega napredka v Jugoslaviji in svetu, ne pa z zapiranjem svojih meja. Le odprte gospodarske in politične meje omogočajo prodor naprednih družbenih, ekonomskih in kulturnih tokov na naša tla, kar je edina osnova in pogoj za napredno oblikovanje družbenih odnosov.

Razumljivo je torej, da federacije ne kaže spodkopavati, marveč nasprotno, krepitev smo dolžni zavest o naši odgovornosti za graditev federacije, razumljivo, na sodobnih, samoupravnih temeljih, z oboji, ki naj bodo jasno opredeljeni in enakopravni, ter ob upoštevanju dejstva, da je federacija del slovenske državnosti in suverenosti, kot je slovenska državnost ustvarjalni del jugoslovanske državnosti.

Najprej pomagati nato zahtevati

Bilo bi pa, kajpak, napak, če bi ostali za graditev federacije navdušeni le v besedah. Prevzeti moramo nase večjo odgovornost in osebno pripravljenost za delo v organih federacije, za večje sodelovanje Slovenije — njenih znanstvenih, strokovnih in drugih ustvarjalnih zmogljivosti, izkušenj njenih družbeno-političnih in ekonomskih odnosov — pri graditvi federacije na sodobnih samoupravnih temeljih. Kar najbolj ustvarjalen mora biti tudi delež slovenske delegacije v zboru narodov v razpravi in odločitvah o obsegu pristojnosti federacije, v skladu s stališči, o katerih smo že dosegli načelno enotnost v jugoslovanskem političnem vodstvu. Večji mora biti tudi delež Slovenije pri graditvi odnosov med federacijo in republikami, enakopravnih odnosov med republikami, večje učinkovitosti zveznih organov, pri odločitvah o vključevanju Jugoslavije v mednarodne tokove itd.

Na zadnji seji CK ZKS so celo izrecno zahtevali od komunistov, ki delajo v republiški skupščini, v republiškem IS in drugih republiških organih, da morajo tako s konkretnimi ukrepi kot z dolgoročnim programom kadrovske politike poskrbeti za številnejše in strokovno še bolj usposobljeno kadrovske zastopstvo Slovenije v zveznih organih. O kadrovskega deležu Slovenije v Jugoslaviji bodo spregovorili tudi na eni prihodnjih sej CK ZKS, ki bo v celoti posvečena kadrovske politiki v ZK in slovenski družbi.

Na osnovi teh stališč je mogoče skleniti, da očitki na račun nesposobnosti in neposlušnosti zveze za potrebe republik niso vedno temeljni na naši pripravljenosti usposobiti jo za delovanje v razmerah samoupravnega dogovarjanja republik. Zato bi tudi ne bilo prav, če bi ne priznali del lastne krivde za neuspehe federacije.

Lastno krivdo pa je, kakor je znano, mogoče popraviti samo z lastnim delom in zgledom. VINKO BLATNIK

IZOBlikOVANI PREDLOGI NOVE SAMOUPRAVNE STRUKTURE NA RUDNIKU LIGNITA VELENJE

Poudarek samoupravljanju

Preden so v velenjskem Rudniku lignita pred meseci začeli oblikovati novo samoupravno strukturo, so se dogovorili za metode dela. Sklenili so, da bodo pri delu upoštevali predvsem naslednja temeljna izhodišča: nova samoupravna struktura mora biti odraz dosedanjih pozitivnih prakse v delu samoupravnih organov, samoupravno delo je treba racionalizirati, zaostri je treba sistem odgovornosti, vsi predlogi morajo dajati samoupravljanju poseben poudarek.

PRI CENTRALNEM DELAVSKEM SVETU IZVRŠNI ODBORI

Na nivoju delovne organizacije bodo v Rudniku lignita Velenje zraven centralnega delavskega sveta delovali še izvršni odbori, kot kolektivni izvršni organi, in sicer za proizvodnjo, za tehnološko politiko in varnost pri delu, za načrtovanje in gospodarsko politiko, za finančno politiko, za komercialno politiko, za splošna vprašanja in samoupravno politiko ter za socialno — kadrovske in stanovaljsko politiko. Izvršni odbori bodo imeli še individualne izvršne organe za posamezna področja.

Na nivoju delovne organizacije bo še individualni izvršni organ (direktor) s pomočnikom in kolektivni kot posvetovalnim organom direktorja.

Sicer pa bodo v okviru Rudnika lignita Velenje oblikovali samostojne organizacije združenega dela, vendar brez svojstva pravne osebe. Samoupravna struktura v organizacijah združenega dela bi bila podobna kot v okviru delovne organiza-

cije. Zraven delavskih svetov bi delovali kot kolektivni izvršni organi odbori, ki bi imeli individualne izvršne organe (teh organe pa ne bi imel delavski svet). Na odbore pa bi se, podobno kot tudi na nivoju delovne organizacije, navezovala organizacijska shema, ki je približno usklajena s samoupravnimi strukturo.

CENTRALNI DELAVSKI SVET DOBIVA POVSEM NOVO VLOGO

Centralni delavski svet Rudnika lignita Velenje bo moral spričo racionalizacije samoupravnega dela — dobiti povsem novo vlogo. Predvsem bo moral obravnavati vsa temeljna vprašanja v zvezi z gospodarjenjem in razvojem, se pravi, da bi moral sprejeti letne in dolgoročne načrte razvoja ter spremljati izvajanje planov. Vrsto drugih

vprašanj pa bi prepustili kolektivnim izvršnim organom CDS, to je izvršnim odborom, ki pa bodo morali svoje delo opravljati v skladu s politiko, ki jo bo začrtal osrednji delavski svet. Tako bi bila vpeljana in zagotovljena kar najbolj popolna delitev dela in odgovornosti med samoupravnimi organi.

ZANIMIV PREDLOG ZA SESTAVO IZVRŠNIH ODBOROV

Mandatna doba članov centralnega delavskega sveta in delavskih svetov samostojnih enot združenega dela naj bi trajala, kot je predlagano, štiri leta, seveda pa bi bilo treba vsaki dve leti izvoliti na novo polovico članov.

Zanimiv pa je predlog, ki so ga izoblikovali v Rudniku lignita Velenje za sestavo izvršnih odborov. Le-ti naj ne bi bili

sestavljani samo iz članov samoupravnih organov, pač pa bi bili člani tudi iz vrst strokovnih delavcev. Predsednik bi moral biti član samoupravnega organa, sicer pa naj bi bilo 2/3 članov izmed članov samoupravnih organov, 1/3 pa iz vrst strokovnih delavcev.

Novi statut Rudnika lignita Velenje bo obravnaval, kar je novost, tudi naloge s področja vseljudskega odpora.

V samoupravnih organih bo v prihodnje vsak deseti velenjski rudar. Poudariti pa kaže ob tem, da se bodo samoupravne pristojnosti, posebej še v okviru enot združenega dela, bistveno povečale, večje pa bodo tudi odgovornosti.

Velenjski rudarji bodo začeli prihodnje dni z javno razpravo o predlogu nove samoupravne strukture Rudnika lignita Velenje. Ze v kratkem pa bodo začeli tudi izdelavo dveh pravilnikov, in sicer o volitvah in delu samoupravnih organov. Ta dva pravilnika morata biti izdelana in sprejeta do volitev novih članov samoupravnih organov. (vs)

DOPISNIKI POROČAJO

• SLOVENSKE KONJICE

Strokovnih delavcev več

V kovinskih podjetjih »TRIK« in »KOVINAR« v Vitanju pri Slovenskih Konjicah ugotavljajo, da jim za redno in tekoče izpolnjevanje proizvodnih nalog primanjkuje delavcev, zlasti še takih s primerno strokovno usposobljenostjo. Obe delovni organizaciji imata dovolj naročil, »KOVINAR« pa je v zadnjih mesecih prevzel še proizvodnjo pluzne robe od kovaške industrije v Zrečah.

Ker na območju Vitanja ni mogoče dobiti kvalificiranih delavcev, je pa v tem okolju precej nezaposlenih fantov, ki iščejo zaposlitev, so se odločili za njihovo postopno strokovno usposabljanje, v katerega bodo vključili tudi mlajše in že zaposlene delavce. Ugotavljajo namreč, da je to edina pot, če si hočejo v določenem času izboljšati kvalifikacijsko strukturo. Zato so tudi postavili pogoje, da bodo v tovrstni tečaj sprejeli le tiste kandidate, ki imajo končan najmanj šest razredov osnovne šole.

Izvedbo celotnega tečaja bo prevzela konjiška delavska univerza, ki je skupaj s svojimi strokovnimi sodelavci že izdelala okvirni učni program teoretičnega in praktičnega dela. Pričakujejo, da bo del strokovno usposabljanje pokrili iz svojih sredstev tudi komunalni zavod za zaposlovanje v Celju.

Iz dosedanjih razgovorov, ki so jih imeli v Vitanju predstavniki delavske univerze, sindikalnih in delovnih organizacij, je vsakakor zelo pomembno veliko spoznanje vodilnih delavcev obeh podjetij, da brez strokovnega usposabljanja ne bo mogoče zagotoviti ustreznih strokovnih kadrov, ki so na delovnih mestih vedno bolj potrebni. V. L.

• DRAVOGRAD

Prispevali bodo za obnovo internega oddelka splošne bolnice

Odborniki dravogradske občinske skupščine so nedavno tega soglasno sklenili, da bodo prispevali v razdobju 1972—1982 letno po okrog 20.000 din za odplačilo dela anuitet za obnovo internega oddelka splošne bolnice v Slovenj Gradcu. S pripravljanimi deli so v Slovenj Gradcu že začeli, izvajalo pa jih bo GP Dravograd.

Odborniki skupščine občine Dravograd pa so na seji opozorili hkrati tudi na potrebo po čimprejšnji ureditvi doma starostnikov v Dravogradu oziroma po zagotovitvi novih prostorov, če hočejo, da bo doma verificiran. V razpravi je bilo slišati mnenje, da bi morale prispevati sredstva za ureditev doma starostnikov v Dravogradu solidarno vse štiri koroške občinske skupščine. S.

• VELENJE

Volilna konferenca

Na zadnji volilni konferenci organizacije ZK v Rudniku lignita Velenje, udeležil se jo je tudi član CK ZKS Marijan Orožen, so poudarili, da je skoraj 3500-članski delovni kolektiv velenjskih rudarjev premisliti največje probleme in da program razvoja, ki ga je nedavno tega sprejel osrednji delavski svet tega premoženika, zagotavlja perspektivo velenjskim rudarjem. Člani ZK so na konferenci potrdili začrtano razvojno politiko Rudnika lignita Velenje, hkrati pa tudi poudarili nujnost po čimprejšnjem začetku uveljavljanja sklepev in stališč, sprejetih na zadnji seji predstojstva CK ZK v na 8. seji CK ZKS. Na konferenci so izvolili tudi novo vodstvo organizacije ZK v Rudniku lignita Velenje, za novega sekretarja pa inž. Jožeta Zoharja. (vs)

• SLOVENJ GRADEC

Za sodelovanje v kmetijstvu

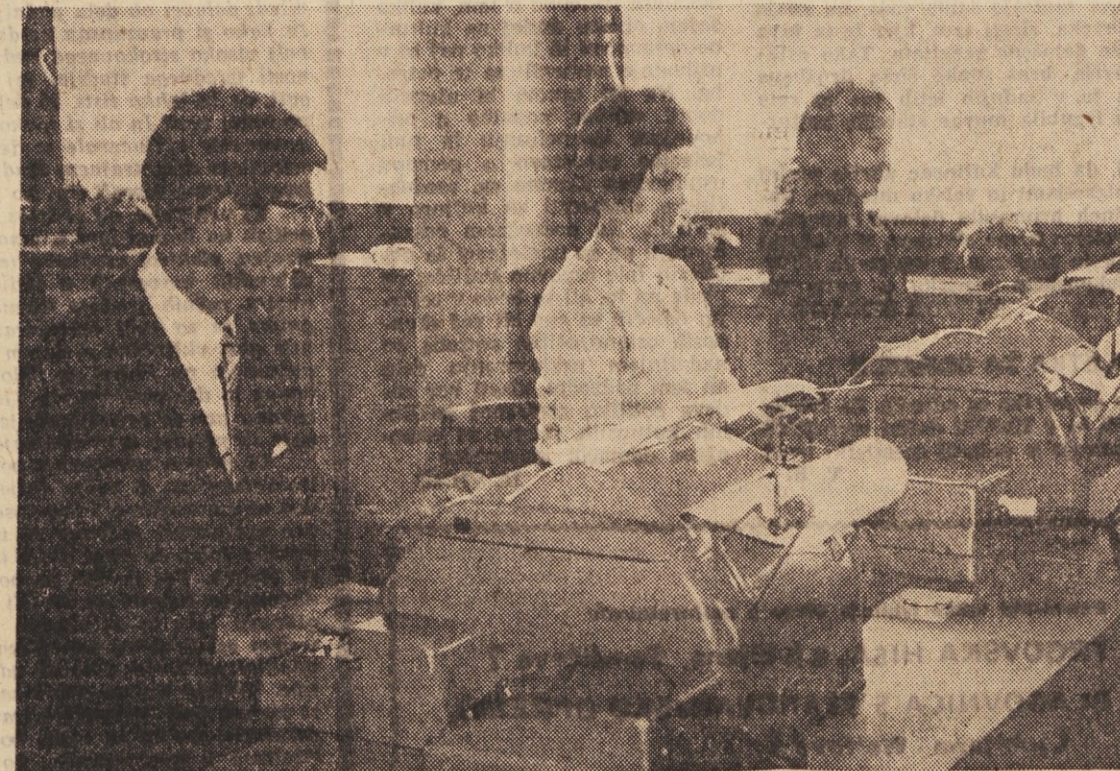
Na Koroškem se zavzemajo za okrepitev sodelovanja v kmetijstvu. Prav zdaj pripravljajo podrobno analizo o stanju in možnostih za razvoj kmetijstva v Mislinjski, Mežiški in Dravski dolini. Predlagano pa je tudi že, da naj bi občinske skupščine Slovenj Gradec, Dravograd, Ravne na Koroškem in Radlje ob Dravi ustanovile skupen svet za kmetijstvo. Enotno pa naj bi bila organizirana tudi strokovna kmetijsko pospeševalna služba. L. M.

TRIKON

TOVARNA PLETENIN IN KONFEKCIJE KOČEVJE

izdeluje

- moške hlače
- moške suknjice
- damska krila
- pletenine vseh vrst
- posteljno perilo
- NAJNOVEJŠI MODELI, UGDNE CENE

Več kot dva tisoč teleprinteristov in teleprinteristik, kolkor jih je zaposlenih v vseh jugoslovanskih PTT podjetjih, vsako leto tekmuje tudi za naslov najboljšega v okviru matičnega podjetja, republike in države kot celote. Zaključno letošnje tekmovanje je bilo minuli petek v Ljubljani. Udeležilo se ga je 30 teleprinteristov in teleprinteristik, po pet najboljših iz vsake republike, ki so tekmovali v hitrosti in točnosti pri odpremljanju brzojav. Najboljša je bila Slobodanka Milovanović iz Beograda (na sliki desno), medtem ko sta naslednji najbolj častni mesti zasedli hrvaški tekmovalki Zlaj Arany in Adriana Čunko. Čeprav je zaradi okvare na teleprinterju najboljši slovenski teleprinteristki Jelki Pevec iz Ljubljane pripadlo šele peto mesto, ji vseeno pritiče sloves najbolj natančne in vestne tekmovalke. Med vsemi nastopajočimi je namreč bila edina, ki je dosegla največje število možnih točk za kvaliteto opravljenega dela. (Foto: Stane Košir)

IZOBRAŽEVANJE OB DELU JE TUDI ZELO EKONOMIČNO

V Novem mestu so v soboto, 25. oktobra, proslavili deseto obletnico obstoja Zavoda za izobraževanje kadrov in produktivnost dela. Slovesnosti so se udeležili tudi številni gostje, predstavniki šolskih ustanov, s katerimi zavod sodeluje, ter predstavniki dolenskih občinskih slupčin in gospodarskih organizacij. Razvoj in dejavnost zavoda v minulih desetih letih je orisal direktor zavoda inž. Peter Ivanetič.

Ustanovitev posebne organizacije, ki bi približala in omogočala šolanje ter dopolnilno izobraževanje zaposlenim ob delu, so pred desetimi leti narekvale takratne razmere na Dolenjskem: relativno zaostalo gospodarstvo; slabo razvito strokovno šolstvo; veliko pomanjkanje in fluktuacija strokovno usposobljenih kadrov; slabi materialni in drugi pogoji za delo strokovnjakov; izredna želja in prizadevanja za vsestranski hitrejši napredek Dolenjske in podobno. Iz teh potreb je nastal Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela, ki je v minulih desetletnih obdobjih nedvomno opravil zelo pomembno vlogo pri izobraževanju odraslih in zaposlenih na Dolenjskem.

Hiter porast števila zaposlenih, nizka izobrazbena raven in relativno nizka povprečna starost zaposlenih, terja še posebno skrbno reševanje kadrovske problematike na širšem dolenskem območju. Prav to poslanstvo pa uspešno opravlja novomeški Zavod za izobraževanje kadrov, ki prek različnih oblik izobraževanja omogoča zaposlenim, da si pridobijo ustrezno izobrazbo in dopolnilno znanje.

Tako je zavod v desetih letih opravil 58.295 ur predavaj in vaj v 933 izobraževalnih akcijah s skupaj 24.722 slušatelji. Zavod uspešno sodeluje s petimi višjimi in visokimi šolami, na katerih je omogočil izredni študij 358 slušateljem. Sodeluje tudi z osmimi srednjimi šolami. V 54 oddelkih je omogočil izredni študij ob delu 450 delavcem; 394 učencem je omogočil pouk v 21 oddelkih osnovne šole za odrasle; organiziral je 59 tečajev tujih jezikov po intenzivni avdio-vizualni metodi, ki jih je obiskovalo 797 slušateljev; za širše in konkretne po-

družbenih sredstev le 3.820 din ali slabih 24 odstotkov. To pa pomeni, da je poleg ostalih prednosti, pridobivanje in usposabljanje strokovnih kadrov ob delu, pri smotni kadrovski politiki in ustrezni obliki organizacije izobraževanja tudi izredno ekonomično.

Ob vsem tem pa v Zavodu

ugotavljajo, da se bodo morali v prihodnje bolj zavzemati za vsestransko preoblikovanje in izpopolnjevanje vzgojno izobraževalnega sistema, se med seboj povezoovati in iskati take oblike, ki bodo ustrezale potrebam okolja, v katerem delujejo. Prav tako sodijo, da je mogoče racionalno in kvalitetno razviti

ustrezne oblike izobraževanja le na osnovi sistematičnega dela, načrtovanja in medsebojnega sodelovanja med zavodom in delovnimi organizacijami. Do takega spoznanja je prišlo že več delovnih organizacij na Dolenjskem. Seveda pa bo treba odpraviti tudi zastarele poglede na izobraževanje odraslih tako v posameznih delovnih organizacijah kot v nekaterih šolskih in drugih institucijah, ki še vedno omalovažujejo pomen in vlogo tovrstnih prizadevanj in s tem ovirajo hitrejši napredek.

R. Š.

ZASAVJE: ZAČETEK RAZPRAV O OSNUTKU ZAKONA O KULTURNIH SKUPNOSTIH

PRVE OCENE

Na področnem posvetovanju v Trbovljah so predstavniki občinskih svetov kulturnoprosvetnih organizacij med drugim spregovorili o osnutku novega zakona o kulturnih skupnostih in financiranju kulturnih dejavnosti na Slovenskem. Predlagali so, naj bi ne zavrgli pobude za ustanovitev enotne kulturne skupnosti v revirjih. Sveti za kulturo pri občinskih skupščinah Trbovlje, Hrastnik in Zagorje naj bi temeljito proučili prednosti ene skupnosti in jih obrazložili občanom v javnih razpravah, ki bodo sledile v novembru.

Občinski sveti kulturno-prosvetnih organizacij v revirjih sodijo, da bi ustanovitev enotne kulturne skupnosti omogočila

načrtnejšo kulturno politiko in vsebinsko bogatejšo kulturno življenje. Poleg tega bi s tako samoupravno organizacijo na

tem pomembnem področju utegnili zagotoviti večjo racionalizacijo. Prihranek zaradi enotne administracije bi lahko namenili za kulturne programe. V razpravi so sicer ugotavljali nekatere pomanjkljivosti predloženega osnutka novega zakona. Med drugim so izrazili bojazn, da občinske skupščine ne bodo hotele nič slišati o zagotavljanju solidnejših virov za financiranje kulturnih dejavnosti. Menili so, da bo potrebna tudi zelo skrbna izbira članov bodoče skupščine kulturnih skupnosti, pri čemer so se sklicevali na izkušnje sedanjih skupščin temeljnih izobraževalnih skupnosti. V teh organih družbenega samoupravljanja so za zdaj najaktivnejši predvsem šolniki, medtem ko drugi izvoljeni člani, zlasti tisti iz delovnih organizacij gospodarstva, ne kažejo kdove kolikšnega zanimanja za to delo.

Občinski sveti kulturno-prosvetnih organizacij v Zasavju bodo skupaj z organizacijami Socialistične zveze in osnovnimi organizacijami sindikatov nosilci javne razprave o predloženem osnutku novega zakona o kulturnih skupnostih. Organizirali bodo vrsto posvetovanj, na katerih naj bi se kar največ občanov in delovnih ljudi seznanilo s poglavitnimi stališči in določili tega zakona, dali pa naj bi tudi svoje pripombe in dopolnilne ali spremenišne predloge. V javni razpravi pa bi morali zlasti temeljito oceniti možnosti za ustanovitev enotne kulturne skupnosti v Zasavju, zato naj bi sveti za kulturo pri občinskih skupščinah pripravili tudi nekatere izračune o tem, koliko dajejo občine doslej za kulturne dejavnosti in koliko naj bi v prihodnje namenili za te potrebe. Na tej osnovi bi utegnili dobiti solidne podatke o prihodnjem financiranju in tudi jasnejšo predstavlo o pomenu ustanovitve skupne oz. medobčinske skupnosti za kulturo v revirjih. Na področnem posvetovanju pa so udeleženci še podurili tole osnovno stališče: ne glede na to, ali se bodo v revirjih odločili za eno ali več skupnosti, ostane očitna potreba po nadaljnjem usklajevanju dela na tem področju, zlasti kar zadeva politiko gostovanja poklicnih kulturnih skupin in izmenjave domačih ansamblov.

M. VIDIC

POROČAJO NAM

● Dravograd: OBČINSKA SKUPŠČINA O IZOBRAŽEVANJU

Na zadnji skupni seji obeh zborov skupščine občine Dravograd so razpravljali o problemih vzgoje in izobraževanja in o dejavnosti temeljne izobraževalne skupnosti. Odbornikom je bilo posredovano poročilo, ki med drugim ugotavlja, da se učni uspehi z leti izboljšujejo in da je vse manj kombiniranih oddelkov. Toda še vedno konča uspešno osnovno šolanje le 54 odstotkov učencev ene generacije. Skoraj petina vseh učencev ima do šole več kot 4 km, čakalnice niso urejene, poskrbljeno ni za varstvo, prehrano in pomoč pri učenju, specialnih šolskih služb še ni, organizirano pa tudi ni podaljšano bivanje učencev v šolah. Čeprav kaže dravogradska občinska skupščina precejšnje razumevanje za pridobitev novega šolskega prostora, pa je na voljo premalo denarja za kritje materialnih potreb šol in za njihovo razširjeno dejavnost.

Temeljna izobraževalna skupnost bo občinski skupščini predložila v obravnavanje program vzdrževanja starih šol, pripravila pa bo tudi program razvoja šolske mreže, pri čemer predvidevajo, da bi bila na območju občine le ena centralna osnovna šola. Odborniki skupščine občine Dravograd pa se zavzemajo za to, da bi v delovnih organizacijah spodbudili interes za splošno in strokovno izobraževanje zaposlenih in za večjo pomoč nadarjeni mladini pri šolanju. (vš)

● Slovenska Bistrica: KONFERENCA O KULTURI

Na pobudo Zveze kulturnoprosvetnih organizacij Slovenije je bila v Slovenski Bistrici konferenca o kulturni dejavnosti v občini, ki so ji poleg kulturnih delavcev prisostvovali tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

Po podatkih ZKPO Slovenije se ta občina uvršča med tiste, kjer je kulturna dejavnost najmanj razvita. Vzrok temu je iskati v zadregi kulturnih institucij, ki ne vedo, kako bi zastavile enotno organizacijo kulturno-prosvetne dejavnosti v občini. Ob vsem tem pa ostajajo denarna sredstva, v občini namenjena razvoju kulturne dejavnosti, neizkoriščena.

Kulturne ustanove se vse preveč zapirajo same vase, ne znajo prislunhiti potrebam delovnega človeka, zlasti tam, kjer le-ta biva in kjer kulturna dejavnost še kaže določene rezultate. Tako ostajajo mnoge, dobro zamišljene akcije, brez vsake širše družbene podpore, amatersko dejavnost pa je v zadnjih letih vse to celo zavrla, saj so društva v tem času izgubila mnoge starejše kulturne delavce.

Na konferenci so se dogovorili, da bodo kulturne akcije posledje povezovali bolj z delovnimi organizacijami in šolsko mladino. Posebna komisija bo v prihodnjih dneh pripravila delovni program, ki naj bi zajel kulturne interese širokega kroga občanov. V kratkem pa se bodo tudi delovne organizacije in krajevna organizacija SZDL vključile v javno razpravo o zakonskem osnutku o kulturnih skupnostih.

VIKTOR HORVAT

● Ravne na Koroškem: OSEMLETKA ZA ODRASLE

Delavska univerza bo pripravila osemletko za odrasle. Za donosno osnovno šolanje je na Ravnah in v Mežiški dolini precejšnje zanimanje med zaposlenimi. Predavanja v večerni osemletki bodo trajala približno 15 tednov.

V. R.

Na temo:

(II)

KJE SE NAM IZGUBLJAJO TALENTI?

Če se danes delavski otroci in njihovi starši odločajo prej za tehniške in njim sorodne strokovne šole kot pa za gimnazije, je vzrok gotovo v tem, da je cilj šolanja v prvem primeru zanje časovno bližji, saj so te šole zaključene in dajejo poklice, medtem ko so gimnazije zanje le prehodna šola, končni cilj šolanja po gimnaziji pa zelo odmaknjen. Zaradi iskanja časovno najbližjega cilja pa so seveda v teh družinah še najpogostejše odločitve v prid poklicne šole s praktičnim poukom. A minimalno možnost za nadaljevanje študija po poklicni šoli, ne glede na nadarjenost in ambicioznost mladega delavca, sem že omenila.

Če bi bil naš šolski sistem zasnovan tako, da bi po končani poklicni šoli mlad človek lahko nadaljeval študij na popolni srednji šoli (zdej ne more nadaljevati, pač pa se lahko le znova vpiše v prvi letnik), bi se najbolj nadarjeni, najbolj vztrajni mladi delavci kasneje gotovo tudi pogosteje odločili za nadaljnji dve leti študija na višji šoli in morda se za nadaljnji dve leti študija na visoki šoli, pri čemer bi bili gotovo tudi najbolj upravičeni do štipendije. Vsekakor bi bil izobraževalni sistem, ki bi omogočal mladim nadarjenim delavcem, da se odločajo za nadaljnjo dvoletno stopnjo izobraževanja, zanje bolj vabljiv, predvsem pa tudi bolj realen, kot pa je zadnje rešeno po končani osemletki enkratna odločitev za kar osem let študija.

No, tako razmišljanje ni nič novega. Zamislil o takem sistemu šolanja tudi pri nas niso nove, zagovarjajo pa jih zlasti tisti, ki tako rekoč s prve roke poznajo primere, ko izredno nadarjeni, sposobni in ambiciozni mladi delavci po uspešno končani poklicni šoli več ali manj obtiče na tej stopnji izobrazbe. Človek se sprašuje, doklej bomo v našem šolskem sistemu še tako okoreli. Kako si pravzaprav predstavljamo, da bomo spreminili sedanje izredno nezadovoljivo sestavo zaposlenih glede na izobrazbo, če ne bomo odprli možnosti, da najbolj nadarjeni mladi delavci ob delu nadaljujejo študij na popolni srednji šoli. In kako si pravzaprav predstavljamo v prihodnje izobraziti dovolj visoko strokovnega kadra, če ne bomo razvili širokih možnosti izrednega študija, saj verjetno ne bomo nikoli tako bogati, da bi lahko tisti, ki delajo, šolali celotne mlade generacije po redni poti? In ali si lahko privoščimo, da bi se celotne mlade generacije vključevale v delovne in družbene odnose šole po celovitem dolgotrajnem študiju? To so vsekakor dileme, na katere si bomo morali slej ko prej tako ali drugače odgovoriti.

Ni naključje, da je letos s strani mladih delavcev tako velik pritisk na komaj lani ustanovljene dvoletne delovodske šole za strojno, elektro, gradbeno in lesno stroko. Organizirane so pri delavskih univerzah v industrijskih središčih, delujejo pa v okviru rednih srednje tehniških šol. Ki so izdelale zanje programe in so tudi verificirane za izdajo spričeval. Seveda te šole niso vključene v sistem rednih šol. Nastale so kot potreba industrije po kadru za delovna mesta vodij manjših obratov, izmen in delovnih skupin. Gospodarska zbornica SRS, kateri po zakonu gre ta pristojnost, je potrdila profile in predpisala pogoje za njihovo izobraževanje.

Ta primer navajam v potrditev, da je med delavci želja po izobraževanju, a svoje želje uresničujejo le takrat, kadar so jim cilji dosegljivi. Tako dosegljivi pa bi jim moral biti verjetno ves naš sistem rednega in izrednega študija, seveda če bi bil zgrajen tako, da bi si svoje izobraževalne cilje lahko zastavljali po etapah. Vse dokler pa bomo zagovarjali le klasično in tradicionalno šolstvo in verjeli, da lahko zgolj izenačeno razvita osnovna šola in učinkovita štipendijska politika opravita potrebno selekcijo za nadaljevanje študija, pa nadarjeni delavski mladinci ne bomo v celoti odprli realne izobraževalne perspektive. Večjega vpliva delavskega razreda na naš družbeni razvoj si osebno tudi ne predstavljam tako, da vsa nadarjena mladina delavskih družin že takoj po osemletki »izberemo« in klasično izšolamo v strokovnjake. To lahko dosežemo le tudi s takim izobraževalnim sistemom, ki bo že mladim zaposlenim delavcem omogočal postopno nadaljnje osvajanje znanja, skladno njihovi nadarjenosti, vztrajnosti in ambicioznosti vse do »najvišjega nadstopnja učenosti«. Menim, da gre za možnosti, da si tudi ljudje iz neposrednega proizvodnega procesa pridobe čim več znanja, a ne le za možnost pregručanja iz vrst delavstva v vrste inteligence. Tako pa na žalost danes marsikatero, čeprav dobro namerno razmišljanje o tem problemu, izžveni.

SONJA GASPERŠIČ

inles OKNA
VRATA
POLKNA
PRODAJA
NA KREDIT
ribnica

trebe posameznih delovnih organizacij na Dolenjskem pa je pripravil in izvedel 568 raznih seminarjev, tečajev in predavanj s področja strokovnega, družbeno ekonomskega in splošnega izobraževanja. Te je obiskalo več kot dvajset tisoč slušateljev.

Čeprav je bilo vseskozi težišče zavoda na izobraževanje zaposlenih, velja omeniti tudi uspehe, ki jih je dosegel oddelki za proučevanje in organizacijo dela. Po naročilu delovnih organizacij, ustanov in družbeno političnih skupnosti je ta oddelki doslej izdelal 66 večjih raziskav, študij, analiz, predlogov in projektov.

Doseženi uspehi so toliko pomembnejši, ker so rezultati spoznanj, prizadevanj in sodelovanja številnih činiteljev, pa tudi zato, ker so doseženi z relativno majhnimi sredstvi. Samo če upoštevamo, da je dokončalo študij ob delu 233 slušateljev na srednjih in višjih šolah ob organiziranju pomoči zavoda, lahko ugotovimo, da so znašali povprečni stroški za enega strokovnjaka le 13.800 dinarjev, pri čemer je bil delež namenskih

VELEBLAGOVNICA nama

Potrocniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
 BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1
 KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7
 BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka, Kidričeva ulica 1a

LJUBLJANA

KRATKO IN JEDRNATO

SLOVENSKA BISTRICA

Najuspešnejši predstavniki Impola

Tudi drugi del športnih sindikalnih iger občine Slovenska Bistrica so navdušile številne sodelujoče kakor tudi občinstvo, ki je burno in z velikim zanimanjem spremljalo vsako srečanje. Vsa dosedanja športna srečanja v posameznih panogah so tako pri organizatorjih, tekmovalcih in občinstvu vzbudila zanimiv zaključek. Občinske sindikalne športne igre so postale resnični izraz vseh članov delovnih kolektivov po čimširšem in množičnem športnem vključevanju. To so potrdila tudi dejstva, da se je za letošnje igre prijavilo rekordno število tekmovalcev. V štirih športnih panogah (mali nogomet, rokomet, odbojka in športni ribolov) je sodelovalo blizu 250 članov delovnih kolektivov, prostevite in občinske uprave. Največ uspehov so dosegli zabeležili tekmovalci IMPOLA iz Slov. Bistrice, ki jim je uspelo osvojiti kar tri prva mesta.

Kopčni rezultati srečanj v odbojki: 1. IMPOL, Slov. Bistrica, 2. OBCINA, 3. EMI, Slov. Bistrica, 4. STEKLARNA.

Rokomet: 1. IMPOL, Sl. Bistrica, 2. EMI, Poljčane, 3. EMI, Slov. Bistrica, 4. Prosveta, 5. IMPOL II.

V. HORVAT

LJUBLJANA

Zbiralna akcija za dom PZ

Minuli teden je bil v Ljubljani sestanek vodij poslovalnic in objektov Počitniške zveze Slovenije, na katerem so prisotni med drugim razpravljali tudi o zbiralni akciji za dom PZ v Ljubljani.

Izvršni odbor Počitniške zveze Slovenije je namreč na svoji zadnji seji sklenil, da organizira zbiralno akcijo za izgradnjo Doma Počitniške zveze v Ljubljani. Osnovne naloge Počitniške zveze so danes namreč v tem, da organizira za mlade ljudi izlete, potovanja, ekskurzije, letovanja, srečanja in podobne stvari, toda za vse to so potrebni primeri materialni pogoji, s katerimi pa Počitniška zveza še vedno ne razpolaga.

Danes je namreč Ljubljana edini republiški center, ki še nima svojega doma, kjer bi mladina, ki obišče na svojih akcijah tudi Ljubljano, lahko prenočila. Zaradi tega so mladi prisiljeni pogosto prenočevati kar na železniški postaji oziroma v parkih, kar pa mestu ne daje ravno dobrega olasu in gostoljubnega tujca.

Tako Ljubljana sleherni leto zavrne gostoljubje blizu 5000 mladim ljudem, ne samo iz Slovenije, temveč iz cele Jugoslavije. Zato prosil Počitniška zveza Slovenije za izgradnjo doma že 17 let, toda več kot običajno ji doslej nihče ni nudil. Pravi zato se je izvršni odbor Počitniške zveze odločil, da organizira zbiralno akcijo. Načrt PZ Slovenije je naslednji: tiskala bo pol milijona kuponov po 0,20 dinarja, ki naj bi jih prodajali v trgovinah in kinematografih dalje sto petdeset tisoč kuponov po 1 dinar za prodajo med mladino končno blizu 5000 kuponov po 100 dinarjev, ki jih bo zveza ponudila gostoljubnim organizacijam, sindikalnim podružnicam in ostalim.

Počitniška zveza Slovenije se danes obrnita na izgradnjo doma, ki bo le v tem primeru prineslo v Ljubljani do gradnje prepotrebne doma Počitniške zveze.

OB SLOVESNEM ZAKLJUČKU SINDIKALNIH ŠPORTNIH IGER OBSS RADOVLJICA V KEGLJANJU

NASTOPILO JE SEDEM odstotkov vseh zaposlenih

Prihodnje leto dva tekmovalna razreda: rekreacijski in tekmovalni

Minulo soboto je bil ob Blejskem jezeru v prostorih Kegljanskega kluba Bled svečan zaključek množičnih sindikalnih tekem v kegljanju, ki jih je organiziral ObSS Radovljica v okviru svojih drugih sindikalnih športnih iger.

Nekoliko pred napovedano uro za razglasitev rezultatov je bilo v kegljaškem klubu na moč živahno. Medtem, ko so najbolj navdušeni športniki še vedno neumorno podirali keglje, so inž. Drago Siftar — predsednik ObSS Radovljica, Milan Baloh — tajnik tega sindikata, Franc Karmelj — vodja tekmovalne in tudi drugi prizadevni športni funkcionarji pregledovali rezultate in priznanja za najuspešnejše predstavnike sindikalnih organizacij na minulih trodendenskih tekmah v kegljanju.

NEKATERI SE VEDNO OB STRANI

»Na letošnjih sindikalnih športnih tekmah je sodelovalo 440 članov delovnih organizacij. To je blizu 6 do 7% vseh zaposlenih na našem območju...«, nam je kljub obilici dela prijazno razložil inž. Drago Siftar. »S številom nastopajočih smo zadovoljni, posebno če pomislimo, da pomenijo ta srečanja nekakšen začetek organiziranega športnega življenja pri nas na področju sindikalnega športa...«

Na drugih športnih igrah so se predstavniki delovnih organizacij z območja OBSS Radovljica pomerili v letošnjem letu v štirih športnih panogah: smučanju, balinanju, šahu in kegljanju. Blizu 7.000 članov vseh

jen tekmovalcev in prav v tem je še poseben čar te športne panoge.

Medtem ko je bil interes za tekmovalne v kegljanju razmeroma zelo velik, je bil v drugih disciplinah nekoliko manjši. Tako se je pomerilo v smučanju 100, v balinanju 80 in v šahu 60 predstavnikov sindikalnih organizacij.

»Lanskoletne in letošnje tekme pomenijo nekakšen začetek bolj organiziranih sindikalnih športnih srečanj...«, nam je med drugim povedal inž. Drago Siftar. »Domenili smo se namreč, da bomo pričeli prihodnje leto s posebnim točkovanjem. Posebej bomo namreč ocenjevali množičnost in posebej športne rezultate. Dalje imamo v načrtu da bomo uvedli prihodnje leto dva tekmovalna razreda: rekreacijski in tekmovalni...«

»ZAJELI BI RADI VEČJE ŠTEVILO ZAPOSLENIH«

Ko smo se pozneje na Bledu pogovarjali s sindikalnimi športnimi funkcionarji o sodelovanju med strokovnimi športnimi organizacijami in sindikatom, smo zvedeli, da je bil storjen na tem področju v minulemu času lep korak naprej. Vendar... kljub vsemu, danes še ne moremo biti zadovoljni.

Poglejmo, kaj pravijo o tem vprašanju sindikalni funkcionarji:

»Na splošno se športne organizacije vse preveč ukvarjajo le s tako imenovanimi perspektivnimi športniki in morda tu pa tam tudi z otroki, medtem ko ni pravega poslušanja za potrebe odraslih ljudi, ki se ne ukvarjajo s tekmovalnim športom, temveč si želijo le občasno udeleževanje za svojo rekreacijo. Prav zaradi tega je vključil in bo še vključil naš občinski sindikalni svet v svoj program tiste panoge, ki so primerne predvsem za starejše ljudi. Razmišljamo dalje tudi o tem, da bi nudili organizacijam za telesno kulturo še več sredstev z namenom, da bi zato sprejele na svoja pleča konkretne zadolžitve pri organizaciji športne rekreacije zaposlenih...«

REZULTATI TEKMOVANJ V KEGLJANJU

EKIPNO: 1. Transturist Skofja Loka, enota Bled — 4391 kegljev, 2. TIO Lesce, ekipa I. — 4498, 3. LIP Bled, uprava I. — 4408, 4. Tovarna vertig Lesce, ekipa I. — 4403, 5. To-

Predstavniki najuspešnejših ekip s pokali

● DRAVOGRAD

Meža še vedno vodi

V šestem kolu občinske lige v malem nogometu v Dravogradu so bili doseženi naslednji rezultati: Meža : Vič 4:2, Zeleznica : Ojstrica 5:6, Cerneče : Libelčiče 4:4, Gradbeno podjetje Dravograd : Zolja vas 4:3, Podklanc : Sentjanž preloženo. Vodi ekipa Meže z 12 točkami pred Libelčičami 9, Cernečami 8 itd.

V. R.

Razširiti sodelovanje

Vsakoletna srečanja športnikov iz občine Dravograd in Slovenj Gradec ter Lavamünd (Labot) in St. Paul iz sosednje Avstrije so postala že tradicionalna oblika sodelovanja obmejnih občin iz Avstrije in Slovenije. Zdaj pa si prizadevajo, da bi sodelovanje med temi štirimi občinami razširili še na druga področja, zlasti še na kulturno-prosvetno.

(vš)

● RAVNE

Rokometaši praznujejo

Letos je minilo 15 let, odkar so se pričeli na Ravnah ukvarjati z rokometom. Rokometaši Fužinarja so v tem času dosegli nekaj zavidanja vrednih uspehov. V klubu je danes 15 igralcev, ki pridejo v poštev pri sestavi ekipe: Stegro, Retko, Harnold, Kranjc, Matvoz, Penec, Horjak, Metulj, Kokalj, Bauer, Kveder, Blatnik, Burjak in Zabukey.

Uprava kluba in športnega društva Fužinar imata za napore rokometašev, da bi ta šport spet spravili na staro raven, veliko razumevanje. V klubu bodo letos imeli na voljo 11.000 dinarjev, s katerimi bodo krili potne, sodniške in druge stroške ter nakup opreme. Trener Karadža je bil poleg tudi na posebnem trenerskem tečaju v Seči pri Portorožu. Vsak teden odigrava rokometaši Fužinarja tudi tekme za trening z ekipo Partizana iz Slovenjegrada, ki nastopa v SRL, in si tako pridobivajo preproste izkušnje, ki so zelo potrebne predvsem mlajšim, nezkušenim igralcem.

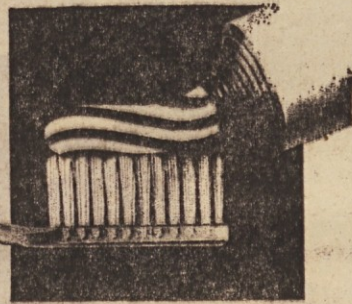
V. R.

● MEDVODE

V prijateljskem košarkarskem srečanju sta se pomerili ekipi sindikalnih aktivov tovarne Color in Tesnike iz Medvod. V zelo enakovredni igri je zmagala vrsta Colorja z rezultatom 65:64 (25:36). Največ košev za Color sta dala Zorž (35) in Hafner (11), pri Tesnikih pa Nastran (26) in Tone Knific (22).

F. R.

ZOBNA KREMA Signal

TRAJNO VARUJE VAŠE ZOBE

Ne oklevajte! Še danes kupite odlično zobno kremo »SIGNAL« — svetovni izdelek. Vsebuje med drugim HEKSAKLOROFEN in fosfate. Za Jugoslavijo izdeluje VEDROG — Ljubljana

OB ZAKLJUČKU LETOŠNJIH DELAVSKO ŠPORTNIH IGER V NOVEM MESTU

»KRKA« ekipni zmagovalec

S svečano podelitvijo diplom, pokalov in drugih priznanj so bile, minulo soboto v Novem mestu zaključene letošnje poletne delavsko-sportne igre. Občinskemu sindikalnemu svetu, kot organizatorju, se je za tekmovalne prijavilo kar 125 ekip iz 21 osnovnih sindikalnih organizacij. Tako je v 6 tekmovalnih disciplinah za ženske in v 10 disciplinah za moške nastopilo več kot 2000 pripadnikov novomeških kolektivov, ki so s tem poskrbeli za resnično množičnost ter do kraja napeto tekmovalno vzdušje. To pa ne pomeni samo tega, da so bile letošnje poletne delavsko-sportne igre med vsemi doslej najbolj množične, razgibane in zanimive.

Važnejše je spoznanje, da v kolektivih novomeške občine iz leta v leto raste zanimanje za dnevno in tedensko športno rekreacijo, katerega zunanji izraz je tudi letošnja množična udeležba na poletnih delavsko-sportnih igrah.

Prostor nam žal ne dovoljuje, da bi navedli prav vse zmagovalce. Zato se omejujemo zgolj na povzetek rezultatov ekipnih tekmovalnih in tekmovalnih po panogah.

Vseekipni zmagovalec je postal moštvo Tovarne zdravil »Krka«, ki je zbralo skupaj 662 točk. S 602 točkama sledi SGP PIONIR, medtem ko je tretje mesto v vseekipnem plasmaju zasedel NOVOTEKS s 387 točkami.

Rezultati moških ekip: v kegljanju so bile najboljšie »Družbene službe« pred Novoteksom in Krko. Najboljšie odbojkarje je imel NOVOLES, sledita KRKA in NOVOTEKS. Prvo mesto med strelici je osvojilo moštvo Pionirja, drugo je pripadlo ekipi GG Novo mesto, tretje pa Krki. Krka je imela najboljšie ekipo atletov, medtem ko sta PIONIR in NOVOTEKS osvojila drugo. oziroma tretje mesto v tej disciplini. Med tenisači so spet bile najboljšie »Družbene službe«, pred Novoteksom in Krko. V namiznem tenisu se je najbolj izkazal NOVOTEKS, druga je bila KRKA, tretje pa »Družbene službe« PIONIR je poslal na start najboljšie plavalce, vendar za nji-

mi moštvi Novolesa in Krke nista preveč zaostali. V malem nogometu si je ekipa Krke spet izborila prvo mesto, drugi je bil IMV, tretji pa PIONIR. Ekipa železničarjev si je edino odličje priborila pri balinanju, PIONIR je v tej disciplini zasedel tradicionalno drugo mesto, moštvo Uprave javne varnosti pa tretje. KRKA je slednjic zmagala še v tekmovalni šahovski, pred ekipo novomeških prosvetnih delavcev ter pred Pionirjem.

Rezultati ženskih ekip: tekmovalke Pionirja so imele največ uspeha pri kegljanju, medtem ko je drugo mesto — na splošno presenečenje — pripadlo kombinirani ekipi osnovnih šol Šmihel-Stopiče. KRKA je v tej disciplini zasedla tretje mesto. Novomeške prosvetne delavke so si izborile prvo mesto v odbojki, pred Krko in Pionirjem PIONIR je poslal na tekmovalne najboljšie streлке. Krki je v tej disciplini pripadlo drugo, kombinirani ekipi osnovne šole Šmihel-Stopiče pa tretje mesto. Najboljšie atletinje je, po tradiciji, spet imela KRKA, medtem ko sta se na naslednjih dveh mestih zvrstili ekipi Pionirja in Iskre iz Zužemberka. Tekmovalke Krke so slednjic imele največ športne sreče tudi pri namiznem tenisu. Drugo mesto je pripadlo ekipi »Družbene službe«, tretje pa novomeškimi prosvetnim delavkama. V plavanju sta nastopili samo dve ekipi: zmagale so plavalke Pionirja, ki jim ekipa Krke ni mogla do živega.

-mG

Se je naposled premaknilo?

Smiselna je turistična izgradnja samo v velikih turističnih središčih, kjer lahko dosežemo optimalno izkoriščenost vseh zmogljivosti, je povedal inž. Franc Razdevšek, predsednik komisije za turizem pri slovenskem izvršnem svetu. V Sloveniji bomo v naslednjih štirih letih investirali v izgradnjo gostinskih in turističnih objektov blizu 32 milijard starih dinarjev. Poleg drugih turističnih objektov bomo s tem denarjem med drugim pridobili tudi blizu 1600 novih postelj, ki nam jih še zmeraj primanjkuje.

Tradicija je že, da se gostinski in turistični delavci po končani vsakoletni turistični sezoni sestanejo na osrednjem gostinsko turističnem zboru, da bi pregledali, kaj je bilo v minuli sezoni dobrega, predvsem pa, kakšne so bile napake in kaj je oviralo še večji razvoj našega turizma in gostinstva.

To pot se je preko 1000 slovenskih gostinskih in turističnih delavcev spet zbralo v Portorožu.

Pred osrednjim slovenskim gostinsko turističnim zborom pa smo lahko prisostvovali tudi pokrajinskim zborom gostinskih in turističnih delavcev. Prvega so letos imeli v Ptuj, kjer so se zbrali gostinci šestih občin, in sicer Ptuj, Slovenske Bistrice, Ormož, Varaždina, Čakovca in Koprivnice v okviru znanega medobčinskega prijateljskega sodelovanja. Drugi podoben zbor pa so imeli letos tudi postojnski in okoliški gostinski in turistični delavci.

V PTUJU: NAJPREJ CESTE

Ceprav je zbor gostinskih in turističnih delavcev v Ptuj častno nekoliko že odmaknjen, je prav, da ob tej priložnosti osvežimo nekatere misli, izrečene na tem sestanku. Najbolje bo, če povzamemo nekaj besed, ki jih je povedal DANILO MASTEN, predsednik medobčinskega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Ptuj in Ormož.

»Če izhajamo iz dejstva, da je področje šestih občin, to je Ptuj,

umesten le v primeru, če na tem področju ne bo primernih in tudi privlačnih gostinskih turističnih objektov, ki naj služijo potrebam turizma, prav tako, če ne bo cestnih odsekov in priključkov, ki bi motoriziranemu turistu omogočili, da skrene s ceste v ta vabljiva področja...»

Tem in še drugim mislim ter idejam, ki so bile izrečene na ptujskem gostinsko turističnem zboru, so sledili zelo jasni zaključki. Predvsem naj omenimo najbistvenejšega, da bo vseh

po vsej delovne narave. Za govorniškim odrcem smo na zboru srečali tudi take ljudi našega življenja, ki jih doslej nisimo bili vajeni. JOŽE VIDIC, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije, LEOPOLD KRESE, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, inž. FRANC RAZDEVŠEK, predsednik Komitaja za turizem pri Izvršnem svetu Slovenije itd. Seveda ob tej priložnosti ne smemo mimo še številnih drugih gostinskih in turističnih delavcev Slovenije, ki so s svojimi razpravami pripomogli, da je letošnji XVII. gostinski turistični zbor v Portorožu dovolj jasno nakazal, v katero smer se bo v Sloveniji razvijal turizem v naslednjih letih.

»Na republiškem odboru sindikata delavcev storitvenih dejavnosti menimo,« je dejal Jože Vidic, »da turizem že postaja predmet aktivne gospodarske politike, da je sicer njegov razvoj še vedno preskromen, opazno pa je hotenje za njegov hitrejši razvoj, seveda v okviru realnih materialnih možnosti. Integracijski procesi dobivajo nove razsežnosti, saj gre za pomembno kvantiteto in kvaliteto, zlasti v koncentraciji kapitala iz različnih področij gospodarskih dejavnosti, pri čemer dobivajo prometne organizacije in banke pomembno mesto. Nastajajo konzorciji in poslovna združenja, v katerih sodelujejo poleg gostinsko turističnih podjetij tudi industrija, gradbeništvo, trgovina, promet, banke in drugi. Kreditni pogoji se počasi prilagajajo pogojem v turistično razvitih deželah...»

V minulemu letu je bil ustanovljen tudi Komiteja za turizem pri izvršnem svetu skupščine SRS, ki je v kratkem obdobju upravičil svoj obstoj in že uresničil mnoge zastavljene naloge. Prav v okviru komitaja intenzivno izdelujejo programe razvoja turizma na Gorenjskem, v Posočju in obalnem območju, nekoliko počasneje pa na Stajerskem, Dolenjskem in drugod.

»Sindikati so se zavzemali za nov način obračunavanja retencijske kvote,« je povedal Jože Vidic. »Predlog je izdelan in smo ga že posredovali pristojnim organom. Naš republiški odbor je bil glede na perečo problematiko na področju turizma tudi pobudnik skupne raz-

širjene seje predsedstev RO Slovenije in Hrvatske v Poreču, na kateri smo izmenjali naše poglede z mnenji tovarišev iz Hrvatske. Glede davčne politike sodelujemo z Gospodarsko zbornico Slovenije in poslovnimi združenji za gostinstvo in turizem, da bi izoblikovali enotna stališča. Glede nadaljnega razvoja zasebnega gostinstva pa so naša stališča popolnoma enaka pogledom drugih družbenih dejavnikov v Sloveniji, in sicer, naj se pristojnost glede števila zaposlenih iz zvezne prenesejo v republiško zakonodajo, saj se nam s tem daje možnost uza-konitve slovenske specifičnosti na tem področju. Nekateri zbori zvezne skupščine so omenjene predloge že sprejeli.«

OD IDEJNIH ZASNOV H KONČNIM REŠITVAM

Po besedah inž. Franca Razdevškega, predsednika komitaja za turizem pri izvršnem svetu SRS, je akcija mednarodne banke za obnovo in razvoj, ki je pripravljena odobriti kredite za razvoj turizma v Jugoslaviji, močno razgibala vso Slovenijo, kjer so začeli intenzivno izdelovati načrte za razvoj turizma v skoraj vseh predelih, kjer imajo za to pogoje.

»Smiselna je turistična izgradnja samo v velikih turističnih središčih, kjer lahko dosežemo optimalno izkoriščenost vseh zmogljivosti,« je v tej zvezi še posebej poudaril inž. Franc Razdevšek.

Kot smo že lahko razbrali iz pripovedovanja predsednika komitaja za turizem, bomo v Sloveniji v štirih letih investirali v izgradnjo gostinskih in turističnih objektov blizu 32 milijard starih dinarjev. Poleg drugih turističnih objektov bomo s tem denarjem med drugim pridobili tudi blizu 1600 novih postelj, ki nam jih zdaj za še večji razvoj turizma občutno primanjkuje. Naj za primerjavo pove-mo, da imamo v Sloveniji trenutno le 51.000 postelj, v sosednji avstrijski Koroški, ki je teritorialno mnogo manjša od Slovenije, pa imajo kar 178.000 postelj na voljo za turiste.

Na gostinsko turističnem zboru v Portorožu so med drugim opozorili tudi na nesorazmerje v cenah gostinskih storitev. Zaradi konkurence na inozemskem turističnem trgu si hoteli ne morejo privoščiti zviševanja penzijskih cen. Zaradi neprestanih podražitev vseh vrst materiala in storitev pa so potem prisiljeni, da zaračunajo višje stroške v cenah hrane po naročilu. S tem pa je seveda prizadet izletniški turizem, ki predstavlja v naši republiki še zmeraj eno najpomembnejših postavk. Predlagali so, naj bi sedanjo davčno olajšavo, ki znaša dva odstotka, povišali na 5 odstotkov in s tem povrnili gostinstvu tisto, kar je izgubilo z raznimi podražitvami.

MILAN ŽIVKOVIČ

PODOBE NAŠEGA ČASA

— Mislim, tovariši, da je obstoječo idejno politično heterogenost možno presegati samo z načrtnim idejnopolitičnim usposabljanjem ter s stalnim soočenjem in demokratičnim izgraevanjem stališč. Prav zato je treba naše člane še bolj odločno usmeriti v to, da samostojno sprožajo tako v družbenopolitičnih organizacijah kot v okviru samoupravljanja obravnavo tudi najpomembnejših družbenih vprašanj. Razumljivo, vso to aktivnost pa je treba budno spremljati in ji posvečati vso potrebno pozornost. Hvala lepa!

Tako reče Janez Porenta in sede.

— Kdo želi besedo? Štefan Potrata, prosim!

— Naj takoj v začetku povem, da se v celoti pridružujem stališčem, ki jih je v svojih izjavah iznesel tovariš

da gre za ustvarjalno iskanje novih rešitev in razvojnih možnosti, ki izhajajo iz specifičnosti našega zgodovinskega razvoja, dosedanje revolucionarne poti ter protislovij in dilem, ki jih poraja naša konkretna ekonomska in družbenopolitična situacija. Hvala lepa!

— Še kdo? Prosim, Polde!

— Tudi jaz se, kajpada, strinjam s tem, kar je bilo tu povedano, ne vem pa, s kakšnim namenom smo se zbrali. Ali smo tu zato, da se izobraževalna linija podpre, ali pa zato, da se ob vseh teh predlogih izjasnimo?

— Ne kompliciraj stvari, Polde, kako da ne veš! Mislim, da nam je zdaj končno le postalo jasno, da gre za konsolidacijo izobraževalne situacije ne pa za nekakšno izsiljevanje...

— Zakaj se pa potem ne reče: kar je bilo, je bilo in mirna Bosna. Tako pa človek ne ve, ali je miš ali je ptič. Jaz ne bom odpiral ust samo zato, da bi kaj kunštnega mlet in mlatil prazno slamo, jaz ne!

— Kako pa bi rad, da bi bilo? Radoveden sem, če veš za kakšno drugo pot.

— Kako ne! Jaz ne bi na dolgo in široko po ovnikih pletenčil, ali so naši vrli ob-

Izgraevanje platforme

Janez Porenta, posebno kar se tiče konstatacije o obstoječi idejnopolitični heterogenosti, o aplikaciji, ki jo ima takšno stanje na razvoj družbenih odnosov, kakor tudi o nujnosti demokratičnega izgraevanja stališč, ki naj se kot ustvarjalna praksa našega razvoja spremeni v našo stalno nalogo in aktivnost. Mislim pa, da bi vendarle kazalo nekatere stvari bolj določno postaviti in sicer v takšnem smislu, v kakršnem jih je postavil tovariš Marjan, ko je govoril o nekaterih aspektih trenutne situacije. Mislim, da bi morali nekje poudariti vse bolj pristotno spoznanje, da naša demokratična odprtost v družbi izvira iz zavesti oziroma se opira na dejstvo, da je uveljavljanje sodobnih ustvarjalnih sil nepogrešljiv element za naš celokupni nadaljnji družbeni napredek. Hvala lepa! In Štefan Potrata sede.

— Prosim, Tone!

— Jaz se urav tako v celoti strinjam z ugotovitvami, ki jih je podal tovariš Janez, še posebno, kar se tiče samostojnega sprožanja obravnave aktualnih problemov med množicami. Mislim pa, da bi bilo neke vendarle treba opozoriti na nevarnost ločevanja teoretičnega usposabljanja od praktične politične dejavnosti, ki nujno vodi na eni strani v jalovo teoretično doktrinarstvo, na drugi strani pa v brezperspektivni dnevni praktičizem in pragmatični funkcionalizem. Samo toliko. Hvala lepa!

— Prosim, Peter!

— Tudi jaz se v osnovi strinjam s podano oceno situacije. Mislim pa, da bi bilo glede na mednarodno situacijo koristno, če bi nekje le poudarili,

čani izobraevanja potrebni ali ne, povrh pa še, kakšnega in od katere do katere ure, ampak bi šel v Ljubljano in udaril po mizi: denar — in pika! Če ne...

— Če ne?

— Če ne, bi rekel, se bom pritožil še više!

— Človek božji, to je vendar pritisk! Kaj spis na ušesli? Mi se že ves čas trudimo, da bi izgradili platformo za dogovarjanje, ti pa kot ponavadi iz topa: če ne, pa v Beograd! Kaj si ob pamet?

— Pritisk, praviš, da je to?

— Ja, pritisk, dragi moj Polde. Nisi na liniji!

— Ampak v resoluciji vendar piše, da je skupnost dolžna posvečati vso potrebno pozornost...

— Ali piše kje, kdaj in kako jo je dolžna posvečati?

— Ne, to ne!

— No, kakor vidiš, je skupnost prepučena, da uvidi, kaj imajo topogledno več potrebe ne nam, občanom, še posebno pa ne tebi, ki so vroče krvi. Ali razumeš zdaj?

— Ja, razumem!

— In?

— Ja, potem se seveda tudi jaz v celoti strinjam z uvodnimi mi izjavami tovariša Janeza, kakor tudi s prejšnjimi izjavami tovariša Marjana, in se ogražujem od predlogov, ki sem jih pravkar iznesel. Ob tem pa sem seveda dolžan poudariti, da sem bil o vsej zadevi tudi premalo in napačno informiran, drugače bi bilo moje stališče že od vsega začetka, se razume, razen utemeljenih in logičnih nians, ki jih terja specifika mojega položaja...

VINKO BLATNIK

Z gostinskega zbora v Ptuj

ja, Slovenske Bistrice Ormož, Čakovca, Varaždina in Koprivnice izredno turistično zanimivo ter da ima vse pogoje za izletniški in tranzitni turizem, s sedanji razmerami razvoja gostinske in turistične dejavnosti ne moremo biti zadovoljni. Ta vprašanja razrešujemo preveč razdrojeno, vsak za sebe in ni neke tesnejše povezave med nosilci, akterji in tudi kreatorji turistične politike...

Lepo vinogradniško okolje Slovenskih goric in Haloz ter drugih področij prav tako ni izkoriščeno. Vzrok je v slabih cestah in povezanosti teh področij z že urejenimi komunikacijami in preko teh z drugimi področji.

»Precejšnje možnosti za nadaljnji razvoj enega dela Haloz se odpirajo z dograditvijo nove avtomobilske ceste Zagreb — Ptuj — Maribor,« je nadaljeval Danilo Masten. »In ker je sedaj dokončno sklenjeno, da se z gradnjo te ceste nadaljuje, bi bilo prav, da začnemo razmišljati, kje in kakšne objekte bi bilo treba na odseku Krapina — Hajdina tudi zgraditi. Zanimanje za gradnjo novih gostinsko turističnih objektov kažejo ne samo gostinska podjetja, marveč so za to zainteresirani tudi drugi kot na primer Petrol in podjetja avtoservisnih dejavnosti. Te zamisli in želje nedvomno tudi potrebe, bo nujno treba uskladiti in predvsem uresničiti. Dvom, da bodo turisti zdrveli mimo teh področij, je

šest občinskih skupščin skupaj začelo pripravljati natančen program razvoja turizma na tem območju, v katerem pa bo na prvem mestu gradnja, rekonstrukcija in asfaltiranje najpomembnejših cest.

V PORTOROŽU: TURIZEM PREDMET AKTIVNE GOSPODARSKE POLITIKE

Osrednji slovenski že XVII. po vrsti gostinsko turistični zbor v Portorožu je bil letos

Ribja restavracija v Portorožu